

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИЧНОГО, СУСПІЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

РІК I. Ч. 5-6

МЮНХЕН, четвер, 16 червня 1949

Ціна 40 пф.

ІКАР

Національно-державна рація

Якщо національно-державна справа для нашої політичної еміграції є найвищим законом, то національно-державна рація мусить бути для неї найвищим критерієм, якому підпорядковуються всі інші критерії, і на основі якого треба розцінювати її (еміграції) діяльність. На жаль, про це часто забувають, а інколи навіть трапляються випадки, що дехто зовсім втрачає розуміння змісту цього вищого критерію і сама згадка про нього викликає в них іронічні усмішки. Тому то наші вчинки так часто і розминаються з нашою метою, а в нашій еміграційній практиці виникають неадекватності та ухили. Прикладів цього можна навести чимало.

Для кого ж, як не для національно-державної справи, має бути національна революція в Україні? Але дехто з наших «революціонерів» розуміє цю справу зовсім інакше. От, наприклад, один з часописів, який посилено пропагує революцію, тут же запроваджує анкету в справі соціального устрою в Україні після повалення більшовізму. Серед відповідей на запитання анкети він дістає зауваження про те, що під час зміни режиму треба уникнути хаосу, який може мати нищівні наслідки для справи визволення та відбудови національної влади. А тому, мовляв, і не можна виступати з «гаслами безкомпромісовими та безсумнівними». Справді, такими гаслами можна викликати самовільний розподіл земель селянам, які не мають ні реманенту, ні робочої худоби для обробки її, а також дезорганізувати усупільнену промисловість. Ними можна розпалити соціальні протиріччя, щоб селяни розпочали боротьбу за земельні межі, а робітники за фабрики. Ними можна протиставити прибічників однієї системи власності та користування нею прибічників іншої системи та викликати цим громадську війну.

Ця задана відповідь на анкету, заперечуючи беззастережні гасла, поставила порушену проблему під знак національно-державної справи. Чи ж не тому редакція часопису, друкуючи відповідь, не вмістила відповідного уступу статті, доводячи цим, що вона або не розуміє національно-державної рації, або підпорядковує її іншій рації? Виникає враження, що революція для неї є самоціллю, а революційні гасла тільки іншим, як лише засобом для здобування мас. І тут, як бачимо, демагогія, а не якась рація, мас і перше, і останнє слово.

Чи не забувається про національно-державну рацію, коли дехто висуває аргумент «мандату мас», який видавав один спритний публіцист для партійних цілей. Саме так і треба розцінювати той факт, коли одне з угруповань, щоб здобути можливо більше місць в УНРаді, висуває проект реорганізації нашого державно-політичного центру, який щойно лише виник за згодою і за участю цього угруповання, і, не маючи іншого аргументу покладається на маси, які до речі, у переважній більшості ставлять цілком байдуже до питання розподілу місць в УНРаді. У зв'язку з цим організується також і моральний тиск на керівні кола, запроваджуючи анкети, провадячи агітацію, скликаючи віча, виносючи резолюції протесту. Цими всіми засобами ця організація мобілізує маси проти Центру, але водночас говорить про своє прихильне ставлення до нього.

Хто був свідком загальних зборів СУБ-у в Англії той може ствердити, що там не можна було говорити про маси, а лише про певні партійні кадри, які голосували, наче за командою, не задумуючи і не розуміючи того, які будуть з цього всього наслідки. Тому й не дивно, що дійшло нарешті до усунення з СУБ-у сотні Б. Панчука, хоч саме на ньому і перебував завжди майже увесь тягар репрезентації в Англії української справи перед чужинцями, і якого, власне, не має тепер ким заступити. У цьому випадку не було місяця для будь-якої вищої рації. Отже, виникає питання: чим же керувалися провідники згаданих кадрів?

Застосування в українському громадському житті тактики, ужитої в Англії приводять нас до висновку, що «провідники» цих кадрів дбають насамперед (а може і виключно!) про збереження своїх кадрів у певному мобілізаційному сталі та напрузі. З цією метою створюються штучно різні внутрішні фронти. Така тактика — перетворення наших громадських установ на арени для вправ партійних кадрів лише розкладає маси та знеохочує їх до громадських організацій, але в жадному випадку не виховує їх. Це більше! Ця тактика переносить політичну боротьбу в ділянку громадського життя, в ділянку ре-

лігійну та розбиває нашу еміграцію на окремі групи за ознаками територіального походження.

Цілком протилежною їй за змістом була, наприклад, практика Гарібальді. Цей великий революціонер італійського національного відродження поведився і боровся зовсім інакше, ніж деякі наші революціонери. Коли після одного невдалого повстання він разом зі своїми бойовиками опинився в Америці, він не просив для себе ні грошей, ні «кер-пакетів», а просив лише купити йому корабель, на якому він би міг працювати, перевозючи вугілля з Англії до континенту. Він посадив своїх людей на цей корабель, вважаючи, що серед бурь та небезпек, тяжкої праці та труднощів вони ліпше збережуть свій бойовий дух і готовість знову кинути в бій. Яка величезна різниця між енергійною, вольною боротьбою проти стихій і... зриванням громадських зборів!

Розуміння вищої рації втрачають часом також навіть і ті, які стоять на засадах з'єднання сил та підтримки нашого державно-політичного центру. Дехто з них не хоче зрозуміти, що утворення і діяльність УНРади потребує, навіть вимагає якнайбільшого з'єднання сил на ниві громадської організації. Безперечно, інколи створюються такі умови, коли вже сама людська гідність мусить бунтуватися, коли вибухає природний відрив проти духовного насильства більшості над правами меншості. І от тоді люди, які не мають у достатній мірі сил опанувати свої вчинки, не обмежуються створенням організаційних осередків опозиції, а йдуть на двоєділ, який окреслюється серед нашої спільноти.

Повне розбиття нашої еміграції на два непримиримих табори, між якими не можна було б перекинути ніякого містка і між якими не лишилося б місця для жадного здорового компромісу — це найгірше, що може статися. Тоді під румовищами самовинищення загребли б ми і нашу національно-державну справу. А тим часом дехто культивує такий двоєділ і навіть намагається його ідеологічно та організаційно обґрунтувати. Для цього використовують і різниці в розумінні, і регіональні відмінності, і нетактовні вчинки окремих осіб чи цілих груп, навіть такі дрібниці, як невірні цитати з енциклопедії кількох прибічників наших діячів. Ще більше! Дехто використовує навіть саму УНРаду, монополізуючи її для одного табору, так як до недавня повна група монополізувала для себе УПА. А як це все виглядає, коли розглядати подібну діяльність з точки зору критерія національно-державної рації?..

Недавно один з українських часописів опублікував листа, який містив у собі поважні закиди проти теперішнього голови ЦПУЕ. Редакція цього часопису, чувливо до всіх сенсацій, поспішаючи подати свіжу новину, не звернула уваги на те, що особа, про яку була мова у листі, має інше ім'я, ніж голова ЦПУЕ, не задумалася вона також і над тим фактом, що голова ЦПУЕ є одночасно і заступником голови УНРади, що, компромітуючи його, кидається тінню на наш політично-державний центр. Якби ця редакція мала відчуття державної рації, вона зробила б інакше і, діставши цей документ, який обвинувачує згадану особу, звернулася б насамперед до президії УНРади і не виносила б відразу справи на вулицю.

Цей випадок викликав безперечно протести зацікавленої особи та її партійних прихильників. І це є зрозумілим і виправданим. У дискусії, яка напевно розгорнеться навколо цієї справи, виявиться досить типова риса нашого еміграційного суспільства. Всі ж бо в нас говорять про «християнську мораль та етику», а тим часом серед нас панує т. зв. мушинська мораль, відповідно до якої: «якщо я вкрам жінку чи осла в мого сусіда, то це добре, а коли він їх вкрам у мене, то вже зле». І дійсно, ті, що тепер протестують проти наклепів, не раз і через пресу і за допомогою шептаної пропаганди ширмили компромітуючі та безпідставні наклепи на їхніх політичних противників.

Питання державної рації виникає також і у зв'язку з полемікою, яку провадять нині певні дві групи в справі УГВР. Для нашого загалу завжди здавалося, що навколо цієї формації, як зрештою і навколо УПА створено надто багато мітів, щоб можна було добре з цим всім розібратися. Це утруднювало, але не перешкодило, однак, добачити в організуванні повстанчої акції поважного вкладу у нашу визвольну та національно-державну справу.

Щось інше маємо з УГВР та її закордонними представництвами, які її лише компромітують та осмішують. Оскільки її уявляють собі, яка надрядний центр, вона все більше нагадує фікцію. Нині саме ця фікція стає основною перешкодою для координації визвольного руху на рідних землях і за їхніми межами на чужині. Якби чинники, які мають відношення до УГВР, мали б більше почуття відповідальності, вони б після утворення УНРади припинили б подавати партійну приблудку за надрядним чинником і вже давно усунули б перешкоди до згаданій координації. Бо ж це полягає в інтересах державної рації, яка вимагає наявності лише одного центру, а не десятків, так само, як вона вимагає єдності визвольної боротьби, а не її розбиття.

Наведені нами справи мають значну вагу не тільки самі по собі, але також і як симптоми певних недомогань нашої спільноти на еміграції. Причини цих недомогань полягають перш за все у брак дер-

жавницького виховання, а також у надмірному розвитку групових егоїзмів та навіть у професійних збоченнях партійних провідників та редакторів нашої преси.

УНРада є надрядним чинником, поставленим на сторожі національно-державної справи і для неї єдиною важливою мусить бути національно-державна рація. Вона має право і зобов'язана закликати до порядку всіх тих, хто порушує цю рацію. Навіть більше! Її правом і обов'язком є подбати про те, щоб були виправлені ті ухили у політичному, громадському і культурному житті, які завдають шкоду національно-державній справі. Саме тепер і є слушна нагода для УНРади сказати своє авторитетне слово і прикласти свою руку до усунення всіх недоліків. Подібної нагоди може скоро не трапитися. Хочемо вірити, що цю нагоду не буде втрачено, і наші провідні політики виявлять себе справжніми державними мужами.

Громадська думка і політика у США

Справа засудження кардинала Міндсенті пролунала на увесь світ. Вона бо була темою нарад на ухвал Співу Об'єднаних Націй і дипломатичних нот. Щодо неї рішуче виступив і Державний Департамент США. Але це сталося лише тоді, коли про справу Міндсенті заговорили преса, коли загула вулиця устами тисячної юрби, яка голосно протестувала проти засудження кардинала. Отже, саме демонстрації і спонукали Державний Департамент нарешті вирішити рішуче своє ставлення у цьому питанні.

Наведений приклад вказує, яку велику вагу, та роль має в Америці громадська думка. Тяжко сказати, чи це є впливом того демократизму, про який так часто і голосно говорять, чи може це є доказом того, що урядові кола США не мають чітко окресленої та точно устійної політики, а тому й легко піддаються впливам з боку громадськості. Але і це не змінює факту важливості громадської думки в США. Правдоподібно, доля правди є і в першому і в другому. В кожному разі всяка політична справа у США, щоб перемогти, повинна мати за собою широкі громадські кола.

Зокрема, щодо справи України, то є надзвичайно важливим те, що у складі американського народу перебуває і діє організована і політично-активна українська група. Вона може відіграти поважну роль у підтримці політики США української справи в Європі. І вже тепер можемо ствердити, що наші позиції у галузі американської політики треба заважувати насамперед діяльністю таких організацій, як Український Конгресовий Комітет. Проте, річ ясна, що розбудувати і використати цілком сучасні позиції може лише політичний чинник з Європи, як незалежний від кого та у повній мірі самостійний. Це саме, зрештою, можна сказати також і про інші національні групи — польську, литовську, чи будь-яку іншу.

Крім цих національних груп та їхніх провідних організацій, у США є чимало суто американських організацій, але таких, які ґрунтовно вивчають міжнародні питання, а тому й виявляють неабиякий інтерес до різних проблем міжнародної, зокрема європейської, політики. Ці організації, поруч з пресою, є органами громадської думки США, а тому вони й мають величезне значення для вирішування всіх політичних заходів.

З числа цих організацій і установ треба у першу чергу назвати «Дар Корнеджі для міжнародного миру». Метою її є вивчення умов, потрібних для встановлення тривалого миру у всьому світі, а діяльність полягає у фінансуванні різних дослідних анкет. Але вона не ухилилася часом також і від практичних заходів у справі розв'язання деяких міжнародних проблем. У період між 1-ою та 2-ою світовими війнами за ініціативою цієї поважної організації відбувся ряд конференцій, які мали на меті створення балканської федерації. Члени «Дар Корнеджі для міжнародного миру» знають і підтримують українську справу.

Наприкінці минулого року ця організація пережила глибоку кризу, але тепер вона вже її переборола. Справа в тому, що були виявлені зв'язки її директора Піла з аферою передавання секретних дипломатичних документів Державному Департаменту США. Все це могло мати нищівні наслідки для всієї організації у цілому. Але цього не сталося, бо урядові чинники США відмежували корисну діяльність організації від розкладницької роботи її директора, який був довгий час урядовцем Державного Департаменту.

Другою потужною організацією подібного типу є Товариство Міжнародних Справ. Це товариство видає поважний ор-

ган «Міжнародні справи» і навколо нього зосереджуються чільні представники політичного світу США. Свого часу, ще за президента Рузвельта, і ця організація виявляла у значній мірі світофіліські тенденції. Провідну роль тоді мали тут і зв. «ліві елементи». Але після смерті президента та у наслідок рішучої зміни зовнішньої політики США загальні настановлення цієї організації також поступово змінилися. Це дуже типове та характерне для США явище, яке виникло на підставі післявоєнного досвіду союської політики, в наслідок якого нейприхильніші до совітів американські елементи перетворилися на непримиренніших їхніх противників. Ці елементи й визначають тепер напрямні політики США.

Також поважною організацією є т. зв. «Спільна справа» на чолі з паненом Пен. Це — порівнюючи нова установа з яскраво протисоветським настановленням. «Спільна справа» зробила велику політичну акцію зі справи Косенської, яка, відмовляючись їхати «на родину», кинулася з вікна четвертого поверху союської консуляції в Нью-Йорку. Так само ця ж організація підтримувала Болдирєва, який від імені російського Національно-Трудового Союзу минулого року розпочав досить жваву діяльність. Але цей факт зовсім не означає, що «Спільна справа» неприхильно ставить до України. Навпаки, вона визнає і готова підтримувати національно-державні змагання українського народу. Організацію очолює пані Пен, яка була гостею на світовому конгресі українських жінок у Філадельфії і виголосила там революційну промову, в якій виявила своє цілковите розуміння нашої національної справи та співчуття їй. Українські впливи в цій організації є сильними і глибокими.

Меншою і більш специфічною організацією є «Ліга боротьби проти масових виселень». Лігу очолює глибоко ідейна людина — п. Емела, а секретарем у ній працює один українець з Галичини. Вже через своє основне настановлення, Ліга мусіла зацікавитися українською справою — виселенням українців з-поза «лінії Керзона». Ліга видала в цій справі, крім різних комунікатів, також окрему брошуру п. В. Душника.

Треба згадати також і про «Спільну раду для американської єдності». Одним з відповідальних її співробітників є наш земляк п. Чиж. Організація має на меті вивчення різних національних груп у складі американської нації. Вона стежить за їхнім організаційно-громадським життям, пресою, активністю. Інформації «Спільної ради» є важливими і річевими вказівками для офіційних чинників США. Організація встановила, що видавничу пропаганду українців у США стоїть на одному з перших місць щодо якості.

Випещазначені організації — це лише кілька головних органів громадської думки США, які працюють у галузі міжнародних проблем. Та й те лише в одному Нью-Йорку, який, щоправда, є головним центром цих установ. Але подібних організацій не бракує і поза ним в інших містах Америки.

Усі згадані установи в тій чи іншій мірі мають справи з нашими національними проблемами. І це є в першу чергу наслідком активної діяльності американських українців, а також зокрема і представників УНРади в Америці — інж. Д. Андриєвського, хоч він і перебував у Америці всього лише кілька місяців.

Читайте

«Український Голос»

ОСИП БОЙДУНИК

Націонал-комунізм чи просто соціал-комунізм?

I

Визвольна боротьба українського народу проти червоного московського окупанта стимулюється двома основними чинниками: ПОЛІТИЧНИМ І СОЦІАЛЬНИМ. Обидва вони впливають зі самої ДУХОВНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, яка заперечує будь-яке рабство. В цьому і полягає гідність української людини. Цю її духовність та гідність можна приборкувати лише терором і насильством, як це нині й роблять більшовики. І от з цим насильством український народ і веде непримиренну боротьбу за своє політичне та соціальне визволення.

З духовності українського народу та його боротьби за визволення і оформився український націоналізм та націоналістичний визвольний рух. Вони виникли як протидія до всяких космополітичних та інтернаціональних ідей і програм, які демобілізували український народ, паралізували розмах наших визвольних змагань і допомогали окупантам поневолювати наш народ і його визискувати. Наша нація скоро спостерегла обдурливість різних інтернаціоналізмів з їхніми політичними і соціальними програмами та зареагувала на це притаманним їй націоналізмом і його власною політичною і соціальною програмою.

У політичній площині наш народ зі своєю духовністю і гідністю визнає лише народолюбну систему, тобто устрій, у якому джерелом влади є український народ. У соціальній площині він визнає таку систему, яка забезпечувала б йому гідність. Гідність людини уможовити у свободній волі розвивати свої духовні здібності, вільно висловлювати свої думки та погляди і користуватися знаряддями й засобами виробництва, які мусять дати матеріальне забезпечення їй та забезпечити виконання нащадків.

Така гідність може бути запевнена лише за умовою існування приватної власності щодо знаряддя і засобів виробництва, права на працю та на її продукти і довільне користування ними.

Помиляються ті, які вважають і пишуть, що приватна власність, яку вони утворюють з «капіталізму», це не є «вільне», а лише «перехідне» явище. Приватна власність це аж ніяк не «історичне явище» і ще далеко не капіталізм, хоч вона і сприяє капіталізму. Але в цьому не так винна приватна власність, як лібералізм, який треба відрізнити від приватної власності і капіталізму, як явища для себе. Питанням капіталізму, приватної власності й лібералізму присвячено дуже багато наукових праць і не так то легко їх охопити або уточнити. Марксистське «вчення» ще далеко не є міродатним в оцінці тих трьох явищ.

Приватна власність це є явище органічне для кожної людини і воно впливає безпосередньо з істинним поєднанням, який мала вже і первісна людина, так само, як його має і немовля в колосі. І чи це нам, ідеалістам, подобається чи ні, на це немає ради, бо воно притаманне кожній сьогодиншій культурній і цивілізованій людині, яка різко реагує, коли відібрати в неї її приватну власність.

Якщо ми собі це все добре усвідомимо, то легше буде нам визначити соціальний лад, для людини, зокрема для української людини. Ми тоді прийдемо до висновку, що українська людина вимагає такого соціального ладу, в якому була б запевнена її приватна власність, бо це ж відповідає її духовності і за це вона веде непримиренну боротьбу проти більшовицької комуністичної системи, коли йдеться про соціально-економічне питання. Треба усвідомити, що коли пролетаріат веде боротьбу за усунування знаряддя і засобів виробництва, то він це робить не тому, що не визнає приватної власності, а лише тому, що він її не має. А коли пролетаріат про власність набуває, то він стає оброном приватної власності і ринкум протиположним усунування. Отже, мова має бути не про скасування приватної власності, а лише про те, як наділити нею всіх громадян і як заповнити їм свободну працю та матеріальне забезпечення. Тут і виникає проблема соціальної політики.

Український націоналізм, який є явищем української духовності, рідніше відстоює приватну власність. Це не значить, що український націоналізм виключає, де того вимагатимуть потреби або бажання громадян, інші форми власності — громадську, кооперативну, артіліну, навіть колективну, переважно у важкій індустрії, транспорті, гірничій промисловості і подібних галузях господарства, які повинні бути націоналізовані чи удержавлені.

Про це виразно говориться в програмі ОУН. Але у принципі приватна власність є основою, бо вона узгоджена з духовністю та гідністю української людини, байдуже, що про неї думають, говорять чи пишуть українські соціалісти та марксиста, які чужі теорії намагаються накинути українській людині, називаючи це «поступом» чи «найпередовішими досягненнями сучасних суспільно-економічних наук».

Безперечно, що форми користування приватною власністю не повинні бути ліберал-капіталістичними, де сильніший визискує слабшого і доводить до руїни його, а з ним і всю національну спільноту.

В українській державі не сміє бути ані колективістично — однокотелькової казарми, де обмежені території злидні, а панівна партійна кліка розкошує, ані ліберально-капіталістичного визиску тими, хто має засоби виробництва тих, хто їх не має.

В українській державі, згідно з програмою ОУН, мусить бути ТРУДОВА ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ на знаряддя і засоби виробництва. Всі власники і працівники мусять спільно узгоджувати процес виробництва і РОЗПОДІЛ СУСПІЛЬНОГО ДОХОДУ з цього.

Система, що виключає сваволлю ліберал-капіталізму з одного боку, і казармизму соціал-комунізму з другого, є система українського національного солідаризму.

II

В українському суспільстві є різні ідеологічно-програмові напрямки, починаючи від правих монархістів ікінчаючи лівими соціал-комуністами. Цьому явищу не можна надто дивуватися. Справа полягає не в тому, чи вони є, чи їх нема, а лише в тому — наскільки ці ідеологічно-програмові напрямки відзеркалюють духовність, притаманну українському народу.

Ми певні того, що в основному український народ (у своїй переважній більшості), що переживав колись ліберал-капіталістичні злидні і переживає тепер неймовірно-тяжкі колективістичну казармизму, аж ніяк не співчуває цим обом системам і їх добогівальні ніколи не прийняв би і не прийме.

І коли сьогодні на рідних землях чи між ними на еміграції це є або вже є люди, які з тих чи інших мотивів стали на «позиції» соціал-комунізму і його пропагують, то це їхнє власне право. Ми б тільки хотіли, щоб вони, отже ці люди, які стали на позиції комуно-колективізму, визнали це відверто і вступили з відповідною до їхньої платформ назвою, з відкритим приципалом, а не окваліли за іншими назвами і то такими, які не тільки з комуно-більшовизмом не мають нічого спільного, але й є йому саме протилежними та провадять з ним боротьбу.

Надаємо («Український Голос» ч. 2) ми писали, що УГВР (а інтерпретації «Української Трибуни») стала політичною партією, яка має свої певні ідеологічно-програмові позиції, сформульовані в її платформі, що є, мовляв, протилежними «позиціям ОУН». Ці позиції, як зазначає «Українська Трибуна», є «позиціями українського визвольного руху» на Рідних землях, а УГВР є «найвищий керівний і представницький орган українського народу під час його визвольної боротьби» («Українська Трибуна», ч. 22, 8. 5. 49).

У той час, коли ми писали про ці «партійні» позиції УГВР, ми ще не знали, які ж то є ці ідеологічно-програмові позиції українського визвольного руху, що ними керує УГВР, «Українська Трибуна» (ч. 22) дала вичерпні пояснення. Вона говорить, що «програму ОУН» «перебудовано з вузької підпільної, конспіративної організації... на всенародну, всеукраїнську політичну організацію», яка «цілковито підпорядковується цьому загально-національному органу (УГВР — О. Б.) і льоально виконує всі його постанови».

Ми не маємо змоги зупинитися тут над питаннями, що то за «ОУН» на Рідних землях, яка у відміну від ОУНР «на еміграції» «цілковито підпорядковується» УГВР. Виходить, що в ОУНР стався справжній розлам.

Отже, ця нова ОУН, цей «самостійницький рух», як пише «Українська Трибуна» «мусів при настанові боротьби вижити з тієї створеної більшовиками дійсності». «В цей спосіб дійшло до постанови знаної нам... стрункої системи соціально-економічної програми, як могутньої зброї ОУН, щоб демаскувати більшовизм і мобілізувати маси до боротьби».

У політичній площині — «це демократичний лад у майбутній Українській державі» (перша «більшовицька дійсність»!).

У соціальній площині — «Основою суспільного ладу, що при ньому не існує жодної експлуатації людини людиною, буде суспільна власність (підкреслення) і тут і далі наші — Ред.) на знаряддя і засоби виробництва...», «...народна влада всі економічні ресурси і всю людську енергію спрямує на побудову нового державного порядку, справедливого соціального ладу, на економічне будівництво країни, на культурне піднесення народу». «Капіталізм, тобто той лад, що ґрунтується на приватній приватній власності і необмеженій економічній свободі... допроваджує до авторитарного класових антагонізмів і викликає класову боротьбу...» «Український націоналізм стоїть на становищі безкласового суспільства в майбутній Українській державі...» Один із засобів не допускати до криз є впровадити в економічне життя плановість, організувати планове виробництво і розподіл продукції. Плановість продукції і розподілу може бути здійснена лише в усунутому господарстві. Отже — усунування знаряддя і засобів виробництва...» «Окремо треба відмітити, що на українських землях сьогодні ніде не існує приватної власності. Вся промисловість, торгівля, банкі, землі в Україні націоналізовані. Український націоналізм вважає що поворот до капіталізму (читай — приватної власності — О. Б.) Україні не потрібний. Український народ побудує справді справедливий, справді прогресивний суспільний лад на нових основах» (це вже друга, але дійсна більшовицька дійсність!).

Читаючи це все, маємо враження, що читаєш Тому Мора, Суєна, Маркса, Енгельса, Плеханова, Бухаріна, ну, і, нарешті, Леніна-Сталіна. Бракує лише додати — «якби стало краще, життя стало веселіше». Бо ж не є це звичайний-звичайно-український СОЦІАЛ-КОМУНІЗМ, який існує тепер в Україні під більшовицьким терором і насильством?

Бо ж яка різниця цієї «соціально-політичної визвольного руху» від тієї всім відомої, «політичної» також «соціальної», що від неї український народ хоче визволитися і проти якої провадить криваву боротьбу вже більше 30 років.

Чи ж думають утверджені, що український народ бореться тільки і лише за визволення від російсько-сталінських більшовиків, а від українських ні? Чи ж не зрозуміло, що це «соціально-політичний визвольного руху», яку прийняли і провадять тепер утверджені через «Українську Трибуну», можна буде запровадити і утримати не інакше, як тим же самим більшовицьким терором і насильством! І хіба це все має взагалі щось спільне з дійсним визвольним рухом українського народу. з українською духовністю і гідністю української людини? Нарешті, чи це все має щось спільне з українським націоналізмом, який впливає з самої української духовності та з націоналістичним рухом, який дійсно провадить боротьбу за політичне і соціальне визволення?

Український націоналізм є, власне, ду-

Видавничадія льність «Радянської України»

Київська «Радянська Україна» (ч. 90) повідомляє: «Видавництво «Радянська Україна» випустило 100-тисячним тиражем російською мовою збірник оповідань, пам'флетів і статей великого російського письменника, основоположника радянської літератури О. М. Горького» і далі подає, які саме його твори увійшли до цього збірника.

Але нас не це цікавить, хоч відразу ж спадає в око, що майже увесь матеріал збірника складають твори, спрямовані своїм вістрям проти Заходу взагалі й Америки зокрема («Один з королів республік», «Місто жовтого диявола» тощо). Нас цікавить інше: Чому саме Державне видавництво України видає цей збірник РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ. Це ж бо безпосередній обов'язок Державного видавництва РСФСР. У чому ж справа?

А справа в тому, що в «країні побудованого соціалізму» — СРСР завжди бракувало і ще у більшій мірі бракує тепер паперу. Ті, хто жив по той бік «залізної застави», знають, що навіть у передвоєнні роки, коли нормально працювали паперові фабрики західних районів СРСР, зокрема Білорусі, які давали чи не найбільшу кількість паперу, — дідати, наприклад, дошпит було досить тяжким завданням, так що учням школи доводилося писати на старих часописах, а щоб одержати копію ухвали суду ви мусили принести свій папір...

Проте видавництва (це ж бо агітація та пропаганда!) дістають папір у першу чер-

гу. Фонди паперу за пляном розподіляються між союзними республіками. Звичайно, що лев'ячу частку дістає РСФСР, зокрема московські видавництва, так би мовити, як видавництва «всесоюзного значення». Цей папір деякі з московських видавництв (напр., видавництво партійної літератури, видавництво Інституту Маркса-Леніна, видавництво «Правди» тощо) дістають фактично необмежену кількість паперу, бо коли вони перевитрачають приділені їм фонди паперу, то їм дають нові, за рахунок інших видавництв, у першу чергу видавництв «братніх» союзних республік. Але й це ще не все. З урізаних фондів паперу, які дістають інші (крім РСФСР) союзні республіки, досить значна кількість паперу витрачається для різних видань російською мовою, які є ніби додатковими накладками до видань цих же творів, виконаних московськими видавництвами.

Яскравим прикладом цього і є 100-тисячний наклад збірника Горького, що його виконує «Радянська Україна», замість того, щоб видавати книжки українською мовою.

Проте це лише один з прикладів. СУЧАСНА ПРОДУКЦІЯ «РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ» У ПЕРЕВАЖНІЙ ЧАСТИНІ СКЛАДАЄТЬСЯ З КНИЖОК ВИДАНИХ РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ. Але у зв'язі з закордоном вони фігурують як українські, оскільки вони видані на теренах України і «українським» видавництвом «Советская Украина».

Села Київщини не забезпечують постачання столиці

Постачання міст Советського Союзу різноманітними товарами, зокрема і в першу чергу харчовими продуктами, провадилося і провадиться за певними категоріями. Значно гірше, ніж «серце родина» — Москва, але, водночас, порівняючи значно краще, ніж інші міста України, постачається Київ. Це ж бо столиця! Тут зосереджені всі республіканські установи, а у зв'язку з цим і перебуває вся партійно-урядова верхівка республіки, всі її можновладці, так би мовити, «республіканського значення» і до того ж сюди інколи приїжджають люди з-поза «залізної застави», яким найкраще саме тут демонструють «потомістську деревню»... У найбільшій мірі, як відомо, поліпшується постачання міст СРСР напередодні советських свят (1-е травня, жовтнева революція).

Але цього року дуже тяжко було навіть Києві достатньо забезпечити всі необхідні, у першу чергу харчовими продуктами,

ІЗРЕВІКОНАННЯ ПЛЯНІВ ЗАГОТОВЕЛЬ НА КИЇВЩИНІ ВОСЕНИ МІНУЛОГО РОКУ ЗУМОВИЛО ТЕ, ЩО ПЕРЕД ПЕРШОТРАВНЕВИМИ ДНЯМИ ВИНИЛА ЗАГРОЗА, ЩО МІСТО НЕ ДІСТАНЕ ПОТРІБНОЇ КІЛЬКОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ з навколишніх сіл, які й самі не мають їх достатньо.

Це між рядків і стверджує «Радянська Україна» (17. 4. 49): «Для забезпечення нашої участі вогосіа і колгоспників у аграрну (першотравневому — Ред.) Управління Київщини місцевими ринками збирало своїх уможовити у навколишніх районах»...

Якщо виникла потреба втручання спеціальних уможовити (масою вої підставили вважати, що не тільки ринків, але й

деяких інших «солідніших установ»), то можна собі тільки уявити яку скруту з харчовими продуктами переживають тепер «самозні» колгоспники Київщини!

СИМБОЛІЧНИЙ ПАМ'ЯТНИК

Власний кореспондент «Радянської України» повідомляє про те, що в Чернівцях «відбулося урочисте відкриття пам'ятника солдатам і офіцерам радянської армії, що полягли у боях з німецько-фашистськими загарбниками за визволення Чернівців. Пам'ятник являє собою скульптурне зображення воїна, що став на коліно, опустивши скорботно прапорок».

Цікавий символ! Схилена постава воїна наче промовляє до всіх у скорботі, що полягли боролися лише за те, щоб з рук німецько-фашистських загарбників Чернівці перейшли до рук російсько-більшовицьких загарбників...

ЗЛОВЛЕНО КАТА УКРАЇНИ — КОХА

Агентство «Рейтер» повідомило, що британська військова влада разом з німецькою поліцією заарештувала у Гамбурзі Еріха Коха, колишнього «райхокомсара» України. Після розвалу Німеччини в 1945 року він зник безслідно. Тепер виявилось, що він жив у Гамбурзі під фальшивим прізвиськом Ральфа Бергера.

Українська громадськість може висловити з цього приводу тільки задоволення, що нарешті таки і цей кривавий кат України дістає заслужену кару за свої жахливі злочини над українським народом. (Візьмо, що й кремлівських катів України також не минує колись заслужена кара!)

Кохані і політичний рух, який впливає з нації як духовної єдності. Соціал-комуністи також пишуть, що вони «виходять з ідеї нації», а тому, мовляв, й існує інтернаціонал. Але з того що аж ніяк не виходить, що вони є націоналісти. Бо їм до того бракує основного, а саме — визнання нації як духовної єдності і окремішності та визнання за нею права — згідно з цією її духовністю — формувати суспільний лад нації, чи «соціально-політику». Покинувши на те, що «Англія і Франція сьогодні вступили на шлях націоналізації окремих найважливіших галузей народного господарства...» і тим виправдовувати своє «соціальну політику», це є або нерозуміння власної «соціальної політики», або нерозуміння соціально-економічних процесів, які відбуваються тепер в Англії та Франції, або замикання очей, розраховане на наївність читачів. І дійсно, там же читаємо, що «в українській державі допускати індивідуальне, або колективне, в залежності від волі населення, землекористування», але тут же додається: «В усунутому народному господарстві приватні інтереси окремих людей не можуть бути перешкодою у розвитку продукційних сил України». Отже, дослівно те саме, що писали і пишуть російські більшовики. А як це все на практиці виглядає, всім нам відомо!

Мусимо сказати собі щиро і відверто: в українському суспільстві маємо справу з новим політичним рухом, а саме — націонал-комунізмом, чи ще простіше — соціал-комунізмом. Але ж тут ми повинні підкреслити, що він не має нічого спільного ані з українським націоналізмом, ані з ОУН, які ведуть визвольні змагання проти більшовизму. І це ж бо повинні нарешті так само щиро і по-людськи визнати «Українська Трибуна» і УГВР.

ЛІТЕРАТУРА І МИСТЕЦТВО

І. МАЛЬЧЕВСЬКИЙ

Олег Кандиба

Чи сльози, чи квіти від нас належать вам,

Підкошені в розцвіті сил, герої?

Коли б то так судилося і нам

Спалити молодість і полягти при зброї!

Леся Українка.

*

Олега Кандибу знаємо як талановитого археолога і поета, трохи — публіциста, але для широкого українського суспільства лишається, по-суті, і до сьогодні мало відоме одне з найсильніших і разом із тим найяскравіших явищ українського світу: Олег Кандиба — революціонер.

І навіть тепер, хоч минуло вже стільки часу з дня, коли прийняв він свій мученицький вінець, охопити все його творче діло ще годі! Тим більше, що це діло ще живе безпосередньо в сучасній практиці всього революційного середовища: Олег Кандиба — хоч фізично знищений — і сьогодні живе серед нас як стимул і дороговказ! Його потужний дух далеко перебіс ті 37 років, у які було замкнене його фізичне існування, і востає в Україну вічну, цеою — в Україну і сьогоднішню і завтрашню.

37 літ ніяк не можуть вмістити в собі це космічне, наскрізь українське при тому серце, що життєвим подвигом прагнуло викупити з полону неладу свою землю й стати прожектором у майбутнє.

Во все свідчило у Олега Кандиби про нього ж самого, як про новий, вищий тип українця, як про блискуче уособлення старовинної і разом вічно молодого, грядучої української «раси»: староруського дружинника й націоналіста-революціонера, нової людини, очікуваної так пристрасно і Шевченком, і Франком, і Лесею Українкою, і самим Ольжичем, — втілення «мужності, чистоти і непохитності». Це новий ступінь — нові мірило і зразок — українського характеру, що, перемігши в собі темний закон минулого — «страх і покору» — стає єдиною реальною запорукою нашого остаточного історичного тріумфу!

*

Олег Кандиба — як поет, О. Ольжич, — бачить обрії тисячоліть, підіймаються землі й океани, виростають люди... Та класичний ритм космосу, «довічний почвирний колоб'г часу» — «переломлюється» від дотику доби, у якій живе поет, на «безумство лету», на драму єдиного і неповторного історичного прояву, яким є українська національна революція.

Первісну тугу за віком героїв виповнює воля поета, що хоче співтворити цей вік: поезія чіткої лінії та прозорого образу, але об'єктивного тематичного світу, переходять у поезію власного національного ставання. Слово і думка досягають тут патетичної сили, сили гасла і наказу.

Поет говорить як реформатор:

О, вірте, всі мури земного впадуть,
Як серце оберне у сурму.
Найвищі бо вежі духовости ждуть
Твоєї шаленої штурму.

Цей шалений штурм — боротьба за державність. Вона — «найвищий закон». «Держава не твориться в будучині, держава будується нині...» В цій «формулі» досягає творчості О. Ольжича, а з нею може і взагалі українська творчість останніх десятиліть — своєї вершинної ідейної позиції і класичної чистоти вислову.

А він прямує далі, вірний власному заповітові — «благословенства не форми-суті» — включається прямо в боротьбу. Заслуханий в ритм збудженої волі живих поколінь, відхилив спокусу «прозорих озер науки» й «цінних каскад поезії», бо революція — не випадок, а приречення, конечність, доля.

Свідомі присяги? Свідомі шляхів?
І як небезпечні шляхи ці!
На стег жовто-синій і зброю батьків...
І пальці колонуть на цівці.

Олег Кандиба-Ольжич — поет і археолог, — пізнає своїм гострим оком в «блідй, середньої постави людини з веселими приплюснутими очима і важким підборіддям» даного Богом стерника, і з ним та його середовищем, «легіоном» очікуваних «великих братів» зв'язує до кінця свою долю:

І твердо іде легіон...
Там втраг не бувас, де жертва
Здобутий в огні бастион.

З першої половини 30-х років — усього себе з українською революційною боротьбою, і вона стає найвищим наповненням його дня.

...Сьогодні найбільшого чину
Вона зажадає від нас.

Стає він окремою ланкою і співтворцем української революції, про що колись мріяв, те сам безпосередньо буде (як ремісник і архітект водночас), здійснюючи вже на конкретній нашій землі — візію Духовної Цитаделі — України!

Українська національна революція для нього — і великий духовий плян, і внутрішнє переродження української людини, і, як найвищий вінець цих зусиль, — пряма та відкрита дорога до мети — державності; мети нації — стати собою і сповнити своїм благословенством світ. Бо саме світове посвячення України — заклик

кати, піднести власним героїчним прикладом до найвищого героїчного життя інші народи. Включившись в революцію, Олег Кандиба-Ольжич сам позначає її зміст та форму. Українська національна революція і Олег Кандиба-Ольжич — одне. Відмежувати його — революціонера від О. Ольжича — поета — те саме, що сплющити й змалити його постать, бо націоналістична революція була не лише призначенням, але й апотеозом та вінцем усієї його творчої істоти, найвищою поемою його життя. З посвяченістю справжнього сподвижника, виконував він із твердою металю своєю зброю, прийнявши з «гордовитою зухвалістю та твердою мужністю» за це муки.

Ніколи нікому не стерти,
Що сріблом ясної сурми —
Шкодуємо тільки, що вмерти
Удуже не зможемо ми.

Увімкнувшись в Рух — пляново, як керівник культурного сектору, він розбудує українську культурну дійсність. Не боїться, як боялось би стільки паперових «естетів», знизити свій поетичний лет, узятися за працю публіциста й організатора. Він — сильний, а тому і в цій праці зростає як поет.

А керована ним ланка в культурній розбудові України — явище визначне, хоч повністю ще нерозкриті й невиявлене, — а сам Ольжич — постать, що в'язала, концентрувала, оформлювала в державницькому пляні український дух — стоїть і тут, немов світоч і дороговказ. У дієсну «недосяжну духову піраміду» розгортає він справу української духової реставрації. А сама ідея культурного післанництва через його і його друзів (Телігу, Ірлявський, Чирський та інші) діло і жертву уособлюється з ідеєю державного будівництва в неподільне ціле. Слово стає чиним!

Поет стає ідеологом, ідеолог — політиком. З часом розкривається повно і ця сторінка його життя — представника Організації на Закарпатті за його державного ставання, керівника націоналістичною акцією в Києві у 1941/2 роках, і нарешті заступника Голови Проводу УН.

Останні роки жив дійсно життям напашки, з ногою, поставленою на край «блакитної чаші безодні», але ані посту, ані ідеї не залишив. Засуджений кількратно і зовнішніми, і внутрішніми ворогами українського народу на смерть — ішов неушкоджено до свого кінця: «Коли во-

НОВІТНЄ УКРАЇНСТВО, ВІДНАХОДЯЧИ І УСВІДОМЛЮЮЧИ СОБІ СВОЮ НАЦІОНАЛЬНУ ІСТОТУ, ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО ДЖЕРЕЛ ТРАДИЦІЇ ГЛИБШЕ, ПОВНІШЕ ТА ІСТОТНІШЕ СХОПЛЮЮЧИ ЇЇ ЗМІСТ І ФОРМУ, ТЕ СТАЛЕ ВІЧНЕ, ЩО В НІЙ ТВОРИТЬ НЕВІД'ЄМНУ ПИТОМЕННУ ХАРАКТЕРИСТИКУ НАЦІЇ.

О. Кандиба - Ольжич.

ОКСАНА ЛЯТУРИНСЬКА

Голосіння

(на труну Ольжича).

Був стрункий, неначе ясен,
дужий, мов царенко.
Де наш красень, де наш красень —
вмер... вмер, молоденький.
Ой, не вмер він, ой, не вмер він
смертю своєю,
не зеленим вкритий дерном
дбайливо ріднею.
І китайка жалобова
тіла не прикрила...
Може, галич десь у рові
синій очі пила.

Очі пила, рвала тіло
пазуром хижачьким,
і ніхто не трапився біля
сполохнута знещадка.
Де знайти би місце скою.
Де кісток шукати?
Щоб троянду там червону
посадила мати.

Щоб юнацтво України
присягало свято
на прапори жовто-сині,
за свій край вмирати.

ни мене схоплять, то розстріляють сім разів». І «вони» його дійсно «сім разів розстріляли», замучивши в «бункері» Саксенгаузену.

Відійшов до Бога він як рівний побратим усіх наших героїв і мучеників за віру та краще майбутнє українського народу. Зроджені його волею наріжні вежі української духовости, проте, втримаються. З твердої волі, з твердої праці, з чистої самопосягати української революції виросте Цитадела Духа — Держава, підвалини якої прокладав і тримав на собі, і тримає їх дотепер, Олег Кандиба-Ольжич.

В одній з організаційних відозв він сказав: «Чусмо в собі присутність великої і чинної віри. Бачили і бачимо чини наших друзів, що не вагаються в ім'я її наразити і покласти своє життя. Жива віра, віра, що не спиняється перед жертвами — та, перемагає! То ж у найчорніший блюзнірський час не покидає нас певність нашого остаточного тріумфу!»

Хай ця певність не покине нас і сьогодні!

ДОПОВІДЬ ПРО УКРАЇНУ НА МІЖНАРОДНОМУ КУЛЬТУРНОМУ З'ІЗДІ

За ініціативою італійського центру для університетських зносин із закордоном і під керівництвом Каларійського університету 15—31 травня відбувся міжнародний культурний з'їзд у столиці Сардинії — Каларі, що був присвячений студіям проблем середземноморської цивілізації. Крім італійських культурних і наукових діячів (майже усі університетські професори), запрошені були до участі в ньому і деякі чужинці, зокрема українці: др. В. Федорончук. Під час з'їзду виголошено понад 30 рефератів з різних наукових тем.

Др. Федорончук 20 травня прочитав реферат — «Зв'язки між Україною і Заходом протягом історії». Про його реферат вміщені прихильні до українців матеріали у місцевій пресі.

З інших чужинців читали реферати: швед С. Гуннар, професор шведської мови і літератури в римському університеті («Отдає сучасної шведської мови і літератури»), француз Жан Рене Вейсфон («Бальзак і Сардинія») та М. Ле Ляну («Соціальні та господарські проблеми західної Франції»), швейцарка др. В. Гузенбак із швейцарського інституту в Римі («Римська культура в Швейцарії»), культурний аташе еспанської амбасди в Римі др. Маріо Понс де-Леон («Еспанський театр у золотому віці»), португалець проф. Хозе Віторіно де-Піна Мартінс («Сучасна португальська поезія») та інші. Цілий ряд рефератів прочитали також і науковці італійських університетів.

Під час 7-денного перебування в Каларі др. Федорончук мав чимало дуже цікавих інформаційних розмов на тему України та української проблеми, а його доповідь викликала величезне зацікавлення в присутніх науковців.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ДУХОВІСТЬ... ВІДБИВАЄ ВСЕ НАПІЯТТЯ ШУКАНЬ І УВЕСЬ ПАТОС ВІДНАЙДЕННЯ ПРАВДИ НАЦІЇ... НА МІСЦЕ РЕЛЯТИВІЗМУ І МАТЕРІАЛІЗМУ ПОПЕРЕДНІХ ІДЕОЛОГІЙ ЗРОДЖУЄТЬСЯ, ЖИВЕ, ОРГАНІЧНЕ ПІЗНАННЯ, ЩО ТІЛЬКИ ВЕЛИКА ІДЕЯ І ВЕЛИКА ВІРА ТВОРЯТЬ ЖИТТЯ!

О. Кандиба - Ольжич.

Символ нашої духової єдності

ПОКЛІН МАРІЇ. Українська еміграція в Німеччині Пречистій Діві Марії, Владичиці і Опікунці України. З доручення церковної влади зредгував Теодор Курпіта. Мюнхен, 1947, накладом Видавництва Релігійної Літератури Апостольської Візитатури в Німеччині (серія: літературно-мистецькі збірники), ст. 160.

Глибоко закорінене в серці українського народу почитання Пречистої Диви Марії. Немає сумніву, що збудований на запити тиві літературно-мистецтвознавчий збірник (який вже має високододатню оцінку його Еміненції кардинала Євгена Тісєрана і кількох католицьких єпископів та архієпископів Німеччини) матиме велике поширення серед усієї нашої еміграції. Він бо на це заслуговує не тільки своїм наміром і задумом, а й фактичною якістю виконання. Обидві висвітлені у вступній статті о. М. Волковського галузі, що в них з особливою яскравістю виявляється наше всенародне почитання Матері «Божої» — в іконах і в письменстві — детально розглядаються і характеризуються в дальших статтях — о. Д. Богута: «Чудотворні ікони Матері Божої на Україні» і д-ра Василя Лева: «Культ Богоматері в українському письменстві». У відміну від цих двох науково-популярних нарисів, статті — проф. П. Курпіного «Пречиста Діва в українському образотворчому мистецтві» і Є. Оленського: «Пречиста Діва Марія в українській музиці» становлять самостійні наукові праці, що в них обидва автори спробували (на підставі всебічного вивчення відповідних мистецьких джерел) на надзвичайно цінні наукові синтези.

Науково-дослідний характер має також і стаття д-ра М. Генія: «Вашгородська ікона Богоматері» — власне, лише витяг з авторського широкого монографічного трактування цієї ж самої теми, яке, на превеликий жаль, за браком місця, не змогло бути тут опубліковане цілком.

Менш задовольняє відділ поезії. Здається, впорядник надто спростило собі завдання, подавши тут приблизно все, що

ЗАКЛИК

Американський часопис «Свобода», а за ним в Європі «Українські Вісті» (ч. 36, 1949) повідомили про сучасне становище Музею визвольної боротьби України, що його почали розбудовувати в Празі ще 1925 р. під керівництвом Товариства Музею та за участю всієї української еміграції в світі.

З цих повідомлень видно, що:

1. Музей Товариством і дирекцією переданий у власність З'єднаному Українсько-Американському Допомоговому Комітетові (ЗУАДК) в Америці, але останній фактичним господарем Музею до цього часу ще не став;

2. Чеська влада, не маючи підстав і мотивів для того, щоб закрити Товариство і відібрати в нього Музей, залишила справу формально незакінченою (ніби ні Товариство, ні Музей ще юридично не ліквідовані), а фактично, навіть без документального оформлення, ліквідувала Товариство та привласнила собі Музей.

Далі в цих повідомленнях є пропозиція, що саме повинні робити українці, щоб домогтися від світової громадської думки визнання потреби зберегти Музей та передати його теперішньому власникові ЗУАДК-ові. Для цього українці мають організувати заходи оборони й відновлення Музею, а саму акцію мусять вести так:

1. Складати петиції від українців у різних державах до пражської влади в обороні Музею.

2. Українським науковцям, письменникам та дітям посылати заяви до чеських науковців та національних установ з протестом проти насильства над українським Музеєм і домагатися справедливості та правної поведінки влади.

3. Використати для цієї акції пресу та видання публікацій про заповідане щодо Музею насильство.

4. Підтримати домагання ЗУАДК-а про передачу йому Музею.

5. І нарешті, українці на еміграції мають здобути підтримку для Музею паризької централі ЮНЕСКО і за допомогою цієї міжнародної організації домогтися справедливого рішення справи та належної допомоги відновленню Музею після воєнної руйни.

З цього видно, що справа збереження Музею не є безнадійною. А тому, якщо українська еміграція застосує відповідну акцію в обороні Музею, то пошастить зберегти великі історичні цінності, що їх так старанно збирала в тому Музеї вся українська еміграція в період між двома світовими війнами. Щоб сама акція захисту Музею відбувалася найдоцільніше, необхідно створити в одному з міст американської зони Німеччини Комітет Захисту Музею в Празі. До складу комітету мають увійти представники від усіх українських громадських, наукових та ставнових інституцій. У цьому Комітеті особливо активна участь припадає на членів Товариства «Музей Визвольної Боротьби України» та його жертводавців, що довгий час складали цеглину за цеглиною на будівлю закордонною цією науковою всенародною інституцією.

Закликаємо всіх українців з-поза «залізної залюни» до участі у створенні Комітету Захисту Музею. Саму ж організацію мають започаткувати наші науковці, громадські та ставнові інституції м. Мюнхена.

Група членів Товариства
«Музей Визвольної Боротьби України»

знайшлося під рукою, з віршованих творів відповідної тематики.

У наслідок цього, поруч з антологією мистецьких зразків реалістичної поезії («Салве Регіна» Б. Антоновича, «Божі Матір» Юрія Клена, «Іржавець» Т. Шевченка тощо), маємо в збірці чимало поезій, що в них гідні поваги почуття не знайшли собі відповідного мистецького оформлення. А в деякого з поданих тут поетів — напр., в О. Грицака, О. Стефановича, Т. Курпіти, напевне, можна було б розшукати кращі зразки. Решту поезій взагалі не варто було б включати до збірки, великою мірою репрезентативної, а відповідне вільне місце краще було б використати для двох-трьох повновартісних зразків мистецької прози (напр. із К. Гриневичевої або з Н. Королевої), хоча б у уривках. Саме відсутність художньої прози становить у збірці чи не головну її, в усьому разі, важкозрозумілу прогалину.

Після двох живих поданих і зцітованих імпресіоністичних нарисів — «Страждання Гера» (під Львовом) А. Волковської і «Наші Мадонни» М. Остремської (про ікону Божої Матері в селі Потилляча біля Рави Руської), збірник гідно закінчується текстом «Молитва до Пресвятої Богородиці, Цариці України» о. Миколи Венковського і трьома піснями (з нотами): «Ой хто з вас терпить» (у виконанні Т. Курчинського), «Лилу, Княгине» (слова О. Стоарта, муз. Е. Оленського). Зовнішнє оформлення всієї книжки заслуговує на беззастережне визнання: папір, прифт, друкарська охайність, обкладинка (Ю. Будманюка), численні застави і кілці (почасти відтворені з чудових українських стародруків, почасти цікаво стилізовані Ю. Будманюком і М. Михалевичем), а головне — велика кількість і надзвичайно висока якість іконографічних ілюстрацій — все це робить «Поклінь Марії» одним з наших нечисленних репрезентативних видань на еміграції і надає книжці чималої історично-мистецької вартості.

В. Дерманян.

ОГЛЯД ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Західне «НО!» проти советського «НЕТ!»

Понад три тижні триває Паризька конференція чотирьох міністрів закордонних справ і за цей час вже з'ясувалися основні позиції обох партнерів: міністрів закордонних справ західних держав і Вишинського. Треба сказати, що цей останній розчарував своїх західних колег. Ідучи на конференцію, вони, безперечно, сподівалися зустріти в ньому меткого й хитрого противника, який виступить з якимись не менш хитрими й несподіваними пропозиціями так, як це вже було на попередніх конференціях з Молотовим. Але так не сталося. Щоправда, після досить миролюбного поведінки у перші дні конференції Вишинський у другому її тижні знову почав різко виступати проти західних держав, але при тому він так заплутався в суперечностях, що, фактично, тоді й говорити про якусь советську ініціативу на конференції. Ініціатива перебуває рішуче в руках західних міністрів.

Першою несподіванкою для західного світу було те, що, замість того, щоб захищати, як усі сподівалися, рішення відомої Варшавської комуністичної конференції у червні 1948 р. про встановлення єдиного загально-німецького уряду та виведення з Німеччини окупаційних військ, Вишинський раптом запропонував відновити в Німеччині стан 1945 року, отже відновити діяльність союзної контрольної комісії. Як ми вже писали, західні міністри відкинули цю пропозицію.

Зі свого боку західні держави запропонували свій план, який передбачає такі п'ять пунктів: 1. Об'єднання Німеччини на основі конституції, схваленої представниками західно-німецьких країн у Бонні; 2. приєднання східної зони Німеччини до твореної тепер західно-німецької держави мусить відбутися за умовою визнання в ній всіх основних свобод людини й громадянина, ліквідації східно-німецької комуністичної поліції та встановлення повної свободи пересування між усіма зонами; 3. прийняття схваленого західними державами окупаційного статуту, згідно з яким компетенції військового управління мають бути обмежені до необхідного мінімуму; 4. припинення вивозу репараций з Німеччини та повернення німцям усіх підприємств, які опинилися в управлінні окупаційної влади (це стосується советської зони, де, за даними західних держав, деякі галузі німецької промисловості майже цілком перебувають у советських руках); 5. встановлення принципу більшості голосів у рішеннях союзної контрольної комісії.

Вишинський після консультації з Кремлем дуже різко виступив проти цих пропозицій, а зокрема проти Бонської конституції. Він твердив, що вона не відзеркалює бажань німецького народу, що її схвалили за плечима народу і що вона має на меті позбавити німців свободи, розбити Німеччину тощо. На це Ейчисон висловив сумнів, чи хтось з німців бажає повернення до стану 1945 р., як це пропонує Вишинський.

На твердження Вишинського про те, що, мовляв, лише в советській зоні всі громадяни, крім фашистів, користуються повною свободою, тоді як у західних зонах переслідують «демократичні партії», західні міністри навіть не вважали за потрібне відповідати. «Що можна було на це відповісти? Все ж залежить від того, як хто розуміє поняття свободи і демократії», — писав один з німецьких кореспондентів у Парижі.

Як виразники «волі» німецького народу, Вишинський запропонував вислухати бажання та пропозиції делегації т. зв. народного конгресу, що недавно відбувся у советській Німеччині. На це Ейчисон заявив, що при обговорюванні мирного договору для Німеччини обрані нормальним демократичним способом представники ні-

мецького народу матимуть змогу заявити свої бажання. «Але я не вірю, — сказав Ейчисон, — щоб 2000 делегатів «народного конгресу» можна було вважати у будь-який спосіб речниками німецького народу, або, принаймні, вважати ними німців советської зони. Я не думаю, щоб ця делегація «народного конгресу» мала б висловити якийсь інший погляд, ніж той, що його висловлює Вишинський. Тому я і волію краще вислухати Вишинського як офіційного речника советських поглядів.» Його думку підтримали також Бевін і Шуман.

Взагалі створюється враження, що Вишинський виступає без будь-якого плану. Так, напр., виступаючи як єдиний захисник Ялтинської та Потсдамської угод, він у пропагандистському патосі, відкидаючи рішуче західний окупаційний статут, який, мовляв, не дає задовільних гарантій для забезпечення щодня відродження німецького милітаризму та імперіалізму, не спостеріг, що ця частина статуту саме і базується на Потсдамській угоді. Так само Вишинський закинув західним державам, що вони в своєму проекті не зазначили, коли ж має скінчитися окупаційний режим. І цілком слушно західні колеги Вишинського звернули його увагу на те, що й він у своїх пропозиціях оминає це питання.

Малі надії на порозуміння

Останні засідання Паризької конференції перекреслили всі дотеперішні надії на можливість поорозуміння між великодержавами. Деякі пресові кореспонденти висловлюють навіть погляд, що конференція буде передчасно закінчена. Наматаються десятки порозуміння, західні великодержави запропонували провадити таємні засідання. Однак, і ці засідання не дали ніяких успіхів, так що наприкінці минулого тижня конференція знову відновила прилюдні засідання.

Не досягши порозуміння у справі об'єднання Німеччини міністри перейшли до обговорювання справи Берліну. Однак, і в цій справі вони не досягли ніякого порозуміння, якщо не вважати «порозумінням» погодження двох незначних пунктів запропонованого Вишинським проекту вирішення берлінської проблеми. З 12 пунктів проекту Вишинського міністри досягли згоди лише щодо 1-го і 12-го пунктів (необхідність переведення у Берлін нових виборів і зменшення окупаційних коштів), так що Ейчисон назвав це «порозумінням» щодо бороди й хвоста тварини, не вирішивши, чи це є риба, чи птиця, чи якась інша тварина».

Основне розходження між міністрами у справі Берліну полягає у питанні компетенції берлінської міської управи й питанні права «вето» військових командантів. Західні держави домагаються якнайбільшого обмеження контролю військовою владою діяльності міської ради, а Вишинський хоче і надалі якнайбільше обмежити права міської ради та зберігати за військовими командантами право застосування «вето». Відповідаючи йому на це, Бевін сказав, що пропозиція Вишинського узалежнює все життя населення міста від вето військового команданта і хіба лише викири має право берлінець, не боячись що зустріне з «вето».

На підставі дотеперішнього перебігу конференції спостерігають висловлюють сумнів, чи досягнуть міністри порозуміння і в двох інших питаннях, які ще залишилися до обговорення, а саме у питаннях мирних договорів для Німеччини та Австрії. Пресові кореспонденти іронічно вказують на «досягнення» в цій останній справі: Вишинський бо стверджує, що Австрія є визволеною країною, а інші міністри поспішили погодитися з ним, просячи його не забути цих слів тоді, коли обговорюватиметься питання Австрії.

чи дійде до господарської співпраці?

Розглядаючи перебіг Паризької конференції, західна преса висловлювала погляд, що ОССР, безперечно намагатиметься досягти на ній господарської співпраці з Заходом. Однак, треба сумніватися, що хоч у цьому питанні йому пощастило чогось досягти. Західні держави дуже обережно ставляться до питання господарського об'єднання західної та східної Німеччини, побоюючись, що тоді Німеччина може стати справжньою «дійною коровою» для СРСР. Тому то вони й домагаються припинення репараций з поточної німецької продукції, та повернення німцям усіх промислових підприємств, які перебувають тепер у руках советських фірм.

Другим важливим питанням є питання участі СРСР у контролі Рурської промисловості. Представники західно-німецьких урядів подали на конференції, скликаній американським губернатором у Франкфурті, серед інших вимог до Паризької конференції також і вимогу недопущення СРСР, Польщі та Чехословаччини до участі в контролі Руру й у користуванні продукцією його промисловості. Можна вважати, що ця вимога збігається і з бажаннями самих західних держав. У всякому разі, якщо й буде у Парижі досягнене порозуміння у справі господарського об'єднання Німеччини, то головним чином коштом поступку Москві. Коментуючи пропозиції й поведінку Вишинського на Паризькій конференції, часопис «Комба» стверджує, що СОВЕТИ ПРОГРАЛИ СВОЮ СТАВКУ В НІМЕЧЧИНІ. Американці, — пише часопис, — самі були здивовані своїм таким великим успіхом. Тепер західні держави, на думку часопису, намагатимуться протинаступом використати цю ситуацію.

Молотов намісником Китаю

Агентство АП повідомляє з Парижу, що за твердженням одного дипломата з країн Східної Європи, Сталін доручив Молотову розробити нову советську політику по відношенню до Китаю та Далекосходу Азії. Дипломат говорить також про рішучу зміну дотеперішньої советської політики щодо китайського комуністичного уряду.

Дотепер СРСР назовні дбайливо дотримувався узгодженого з західними великодержавами невтручання до внутрішніх справ Китаю, хоч за лаштунками зовнішньої політики всіма силами допомагав комуністам. Тепер же, як видно, Кремль вирішив офіційно визнати комуністичний

уряд і, безперечно, намагатиметься провести його до складу ООН. Вже саме призначення Молотова керівником китайських і взагалі далекосхідних справ ясно показує, на що звертує тепер Москва свою головну увагу.

Треба гадати, що одночасно із цим Москва намагатиметься всіма силами посилити комуністичний рух і в інших далекосхідних країнах. Першим об'єктом комуністичної агресії, на думку деяких західноєвропейських часописів, може стати британська колонія Гонконг. Китайське комуністичне радіо недавно вперше виступило з гострою напругою проти британської політики в Гонконгу.

● НІМЕЧЧИНА. Майор Патент з берлінського військового командування СРСР заявив у промові, що світова революція і надалі лишається незмінною метою комунізму, що можуть змінюватися лише тактичні засоби для досягнення світового панування. Серед цих засобів передбачена також і тактика «організованого відступу» в період «занепаду революційних можливостей».

● ВЕЛИКОБРИТАНІЯ. З 25 червня до 3 липня мають відбутися найбільші після війни міжнародні летунські маневри, в яких братимуть участь американські, британські та голландські винищувачі, бомбардувальники й реактивні літаки. Французькі й бельгійські старшини будуть запрошені на маневри як спостерігачі.

● ШВЕЦІЯ. Советський уряд надіслав Швеції вимогу негайно «репатріювати» до Советського Союзу... дві гармати, які шведські війська здобули від московських військ у 1581 р. в Івангороді. Як повідомляє шведська преса, уряд не збирається проте віддавати «на батьківщину» цих «перемічених осіб», які вже майже 400 років прикрашають вхід до замку Гріпсгольм.

● НІМЕЧЧИНА. Губернатори західних зон Німеччини затвердили виборчий закон для утворення західно-німецького парламенту. Згідно з цим законом, вибори мають відбутися найпізніше 28 серпня; на протязі щонайбільше 30 днів після виборів мусить зібратися парламент на своє перше засідання. Отже, треба сподіватися, що до кінця вересня буде створений західно-німецький уряд.

● ІРАН. Уряд ухвалив ліквідувати іранський консулят у Баку, останній іранський консулят, що існував дотепер на території СРСР.

● США. «Нью-Йорк Дейлі Нюс» повідомляє, що Оксана Косенкіна одержала 45 000 дол. гонорару за її спогади, які були друковані в американській пресі.

● НІМЕЧЧИНА. У Мюнхені відбувся конгрес католицьких, протестантських і протестантських вчених, присвячений справі співпраці цих трьох віровизнань. На конгресі промовляв також і генеральний секретар «Міжнародної ради християн і живих», що має свій центр у Женеві (Швейцарія).

● ТУРЕЧЧИНА. Дружина кол. советського посла в Анкарі відмовилася повертатися до СРСР. Советські агенти намагалися її насильно вивести, але цьому перешкодила турецька поліція. Не зважаючи на настирливі домагання советського уряду, турецький уряд рішуче відмовився видати її.

● США. До Європи має незабаром прибути 10 кореспондентів різних американських часописів. Вони мають намір відвідати табори емігрантів у Німеччині й Австрії.

● НОРВЕГІЯ. Об'єднання професійних спілок ухвалило вийти з опанованого комуністами світового союзу професійних спілок. Таке саме рішення вже раніше прийняли професійні спілки США, Великобританії, Голландії, Бельгії, Канади та Італії; професійні спілки Ізраїля вирішили покинути зберігати «нейтральність».

● БУРМА. Каренські повстанці повідомили про створення незалежної каренської держави в центральній Бурмі.

● ШВЕЦІЯ. За наказом Комінформу в редакції органу шведської комуністичної партії переведено чистку, в наслідок якої звільнені всі 15 членів редакційної колегії.

● РУМУНІЯ. Військовий суд у Букарешті засудив за «державну зраду» кількох видатних політичних діячів і військових, у тому числі кол. начальника канцелярії міністерства фінансів Георгіу до 25 років ув'язнення, кол. начальника відділу міністерства фінансів Теодореану й ген. Росіна до 20 років ув'язнення, кол. генерального прокурора Букарештської апеляційної палати Ніколяу до 5 років тощо.

● США. Сенатська комісія у справах закордонної політики одногою схвалила проект ратифікації Атлантичного пакту. Голова комісії сенатор Коннеллі висловив надію, що Конгрес безперечно ратифікує цей пакт. Англія і Канада передали вже міністерству закордонних справ США грамоти про ратифікацію ними пакту.

● БЕРЛІН. Страйк залізничників продовжується. Советська влада та комуністичний союз професійних спілок відмовляються задовольнити вимоги страйкарів і організують «добровільну» акцію страйков залізничників советської зони для ліквідації берлінського страйку.

● КОРЕЯ. Військова комуністична група з північної Кореї перейшла кордон Південної Кореї. Між нею й південнокорейськими військами тривають запеклі бої. Президент Трумен звернувся до Конгресу з листом, в якому просить призначити для Південної Кореї таку матеріальну допомогу, яку дістає Європа за «планом Маршала».

● АВСТРІЯ. Австрійський міністр внутрішніх справ Гельмер виступив у парламенті проти советської вимоги репатріювати всіх політичних втікачів з країн «народної демократії». Міністр заявив, що австрійська поліція дістала від нього наказ надавати право азилу всім тим, які з політичних причин прибули легально чи нелегально до Австрії.

Нова політика США в Азії

Комуністичні перемоги в Китаї примусли й американське міністерство закордонних справ ґрунтовно переглянути свою дотеперішню політику в Азії й знайти засоби проти дальшої комуністичної експансії, яка загрожувала заглибитися в Азію. Це стає тимбільше зрозумілим, якщо взяти до уваги, що американський інститут для вивчення проблем Далекосходу, в якому виховуються кандидати на референтів далекосхідних справ у міністерстві закордонних справ США, ще до недавнього часу перебував під советофільськими впливами.

Проголошений кілька місяців тому Труманом, «план Маршала для господарського відсталості країн» має на меті ліквідувати небезпеку поширення комунізму серед відсталості народів, за допомогою поліпшення їхнього господарського добробуту. Нині немає вже сумніву, що однією з головних (і чи не найголовнішою) причиною поразки національного китайського уряду є цілковите занедбання ним соціальних проблем. Це сприятиме використанню комуністів. І чи можна було б дивуватися тому, що населення підтримуватиме комуністів, коли напр. вже протягом перших днів після зайняття Шангаю комуністи навезли до цього міста, виснаженого голодом за останній час перебування в ньому національних військ, разом з творами Маркса, Леніна та Мао Тсе-Тунга також і великі транспортні ризви, так що ціни на нього відразу ж раптово знизилися?

Другою важливою зброєю комуністів на Далекосході є зручне використовувана ними націоналістична пропаганда проти «європейських загрозників та визискувачів». Так, напр. націоналістичним за своєю програмою в'єтнамським протифранцузьким рухом у Індокитаї керують відражені з Москви комуністи. Ці проблеми і хочуть врахувати США у своїй далекосхідній політиці. Г. Бигарт лише у часописі «Нью-Йорк Геральд Трибюн»: «Розробляючи остаточний план співпраці розвитку комунізму в Азії, США прийшли до висновку, що найкращим до цього засобом є підтримка націоналістичних рухів у тих країнах південно-східної Азії, які стоять під безпосередньою загрозою комуністичної експансії».

Дотеперішні події в східній Азії виявили, що її населення у переважній масі вороже ставиться до комуністів. Якщо США подастить переконати європейські країни, які мають колонії на Далекосході, а саме Великобританію, Францію, а особливо Голландію, врахувати в їхніх колоніях ці націоналістичні прагнення народів, то це, при одночасному піднесенню життєвого стандарту, виб'є найважливішу зброю з рук комуністичних агресорів на Далекосході.

† П. МОРКОТУН

До історії УАПЦ в Бразилії

Після 1-ої світової війни до Бразилії почали переселюватися представники другої української еміграції, військові та цивільні особи з різних наших земель. Вони селилися переважно у штатах Парана, де вже були й раніше скупчені українці першої еміграції з Галичини, та Санта-Катаріна, розташованих у південній частині країни.

Серед другої української еміграції досить поважну частину складали наддніпрянці. Через те, що в Бразилії тоді не було священників УАПЦ, вони звернулися до архієпископа Івана Теодоровича у США. Прохачи його відправити до Бразилії православних священників та заопікуватися вірними УАПЦ.

1930 р. арх. Теодорович відправив до Бразилії першого священника УАПЦ — Григорія Онисюка, а за короткий час прибув сюди також і протоієрей Дмитро Сидлецький (як голова православної місії з доручення арх. Теодоровича).

9 березня 1931 р. в Куритибі відбувся перший церковний з'їзд УАПЦ, на якому й обрали церковну управу. Головою її обрали мене.

15 листопада 1931 р. під керівництвом прот. Сидлецького в Куритибі закінчили побудову першої в Бразилії української автокефальної церкви ім. Арх. Михайла у Віллі Україна. Також у 1931 р. церковна громада побудувала під керівництвом о. І. Онисюка велику й красиву церкву в колонії Жінгада.

Згодом прот. Сидлецький виїхав до колонії Гонсальвес-Юніор, де громада УАПЦ збудувала третю церкву ім. Петра і Павла. Прот. Сидлецький організував все нові й нові парафії. За період його місійної роботи він заклавав у Бразилії 20 парафій УАПЦ.

Українська еміграція і стара, і нова щиро горнулася до своєї прадідівської віри та традиційних звичаїв. Проте за останні 5 років УАПЦ в Бразилії пережила велику кризу. Перш за все на наші церкви відомо вплинуло те, що уряд заборонив у церквах виступати проповіді чужими мовами, дозволяючи для них лише португальську мову. Крім того — померли о. Струх, а незабаром і сам голова місії прот. Д. Сидлецький. Парафії залишилися самотніми.

Ці 5 років тимчасово обслуговував вірних УАПЦ ієромонах В. Постолян, який при всьому його бажанні не міг фізично обслужити всіх парафій, а тому деякі з них і залишалися цілими роками без духовної опіки. З приїздом представників третьої української еміграції (вже після 2-ої світової війни) справа УАПЦ покращалася, бо прибуло двох нових священників — о. С. Яциньський і о. О. Вутків.

9 травня 1948 р. в Куритибі відбувся загальний з'їзд парафій УАПЦ, на якому і обрали Церковну управу, який доручили узяти в свої руки увесь титляр церковного життя УАПЦ в Бразилії. Головою церковної управи обрали полк. І. Долуду, його заступниками — М. Голуба і мене. Новобрана Церковна управа вже розпочала свою діяльність. Вона розподілила парафії поміж трьома священниками, склала новий статут, згідний з бразильськими за-

конами. Управа і священники УАПЦ в Бразилії працювали і працюють на службу Богові і на славу українському народові.

ПЛЯХЕТНИЙ ВИСТУП
ПРОФ. М. ЧУБАТОГО

«Свобода» (ч. 105) вмістила статтю проф. М. Чубатого «Яке майбутнє української культури?». Автор її мужньо затронує дуже важливу проблему, яка має значення не лише для культурного зростання нашої нації, але й є важливою передумовою успішного закінчення нашої визвольної боротьби, а саме — проблему долі тих наших наукових сил, над якими нависла загроза залишитися у Німеччині.

Він пише: «...Виїзд культурників-емігрантів з Німеччини до інших країн став кончею. Однак, розпорощення українських вчених, письменників та мистців по всій земній кулі без усякого плану несе з собою загрозу для української культури. На жаль, цього не усвідомлюють цілком заокеанські українські громадські організації і не ведуть плянкової акції переселення культурних працівників, відповідно до інтересів всього українського народу, зокрема з точки зору врятування української культури від остаточної загибелі. Ясно, що розпорощені по всьому світі вчені не матимуть змоги створити щось для української культури... Треба визнати, що найбільше для рятунку українських культурників зробили канадські громадські установи. На терені Канади вже й нині опинилося за їхньою допомогою кілька десятків відомих культурних діячів, які стали вже до культурної роботи на місцях... Природним є, що дві країни поза Європою в першу чергу повинні стати тереном більш зосередженого переселення українських культурних сил, ними є США та Канада... з огляду на матеріальний добробут наших старих емігрантів у них... Вважаємо за наш обов'язок звернути увагу наших ближчих земляків — американських українців — на цю важливу справу, життєву справу українського народу... Тепер час окремим особам, установам та провідним людям серед американських українців показати, що вони справді хочуть подати порятунок... всьому українському народові. А подати цю допомогу можна через рятункувальну й культури від загибелі. Якщо не подумують серйозно над цією справою американські українці нехай, так занепасть найцінніші скарби української нації, його дух, що й серед найтяжчих політичних обставин допоможе українській нації відродитися... Над справою рятунку української культури і переселення українських культурників до країн, де вони й далі зможуть працювати для українського народу, повинні застановитися українські громадські установи Америки та Канади дуже ґрунтовно...»

Вірно, що цінна і шляхетна ініціатива проф. М. Чубатого знайде свій вияв у практичному її розв'язанні, бо мова йде не тільки про збереження заслужених людей, а і про вільний та незалежний розвиток українського духа і культури!

Малий фейлетон

Годинникові стрілки посунені вперед

Загально відомо, що в московській «Правді» немає правди. Але часом і в «Правді» трапляються винятки, як напр. ось цей фейлетон, який нижче передруковуємо. Він так правдиво змальовує справжню суть советських «досягнень», що не вимагає навіть коментарів.

Редакція.

На деяких підприємствах Донбасу дуже не люблять брутальних і різких слів. Наприклад, таких слів, як «замилування очей». Це ж дійсно так недобре звучить! Як різке воно делікатний музичний слух зацікавлених робітників! Вони ж ні за що не скажуть: «так, поклавши руку на серце, ми визнаємо, що замилуємо очі». В найкращому випадку вони неохоче і мляво промигнуть: «доводиться... е-е-е... частково згодиться, що в окремих випадках ми, так би мовити, припустили окремі приписки...»

Очевидно, «приписки» — це звучить далеко благородніше, ніж «замилування очей». Ну і що ж? Шануймо, так і бути, нижній слух деяких товаришів і говорімо про... «приписки», що мають місце деінде у Донбасі.

Дві сценки з натури...

— Васильо Івановичу! — говорить бухгалтер-рахівник, звертаючись до начальника шахти. — Видобуток підрахований, дозволяє передати відомості до тресту?

Начальник шахти Ломакін стурбовано трі чоло і питає — скільки видобули за останню добу. Почувши дуже невеселу цифру, він «заокруглює її» і говорить:

— От так і передавай.

— Вибачте, Васильо Івановичу, як же це так? — соромливо говорить рахівник. — Такої ж цифри у нас же нема.

— Нема — то буде! — переконливо відповідає начальник шахти. — Повідомляйте, що наказано.

У той самий день у кабінеті директора нашого підприємства тов. М. Л. Львівсько-го можна почути ніби щось на зразок патетичної мельодеклямації під аккомпанімент стуку машинки до писання. Тов. Львівський ходить по кабінету еластичними кроками і диктує звернення до міністра. Він передає переможний рапорт про точне виконання завдань — випуск п'яти тяжких варстатів...

Вище наведені сценки з натури мали місце в різних пунктах Донбасу: перший — у Микитівці, другий — в Краматорську. Але був у них один спільний пункт, що не має відношення до географії: і в першому, і в другому випадках було одне і те саме — замилування... (вибачте, ледве не вихопилося брутальне слово) ...були приписки. А саме:

600 тон вугілля дописані за три дні до видобутку шахти ч. 4 «Микитівка», в дійсності видобути не були.

Варстатів на Краматорському заводі тяжкого машинобудування в той день, коли про них урочисто складали рапорт міністрів, в дійсності не були готові. Вони не були готові до відсилки і через десять днів.

Так ось і народжуються у нас це саме... дописки.

Як відомо, покоївка Софія з «Горе від

розуму» (драма А. Грібєодова), бажаючи охоронити свою господарню від деяких родинних неприємностей, переводила годинникові стрілки вперед, примушувала годинник бити і грати завчасно. Як бачимо, з цього досвіду і вирішили скористатися деякі господарчі керівники у Донбасі по відношенню до міністерства. Тільки вони менше в'яжуться щодо часу: справа колись це буде закінчена, — через тиждень або через місяць, а дзвін вже гуде. Куранти, що замилують очі, б'ють і грають веселий мотив...

А. Іонов.

ПАНІ ІРИНА ІНФОРМУЄ...

Пані Ірина Павликовська, яка є на еміграції заступницею голови ЦПУЕ і очолює Об'єднання Українських Жінок (ОУЖ), після експедиційної подорожі до США і Канади вирішила поділитися з мюнхенським жіноцтвом своїми, ми вважаємо, безперечно, цікавими враженнями та спостереженнями щодо заокеанського континенту. З її інформації, на яких мабуть досить позначилися впливи морської хвороби, присутні довідалися про деякі «справжні сенсації»... Бо ж як ще інакше назвати її епохальні відкриття, які переконують геть догори ногами всі наші дотеперішні уявлення про українців у Америці! Виходить, з її звіту, що північно-американський континент став жертвою могутнього десанту воєнничого племені бандерівців. Пані Ірина так відверто й говорить: що, мовляв, єдиною поважною українською організацією в Америці є... «Організація чотирьох свобод України» (ОЧСУ). І це є неперечний факт!... Не вірите? Еа ж пані Ірина, мала аж 20 прилюдних виступів у США та 30 у Канаді!

Те, що Коломб відкрив Америку, а пані Дар'я Ребет «повторила це відкриття» щодо української справи — це старі «незаперечні істини». Але, що пані Ірина має винахідницькі амбіції та непереможне бажання стати до лав політичних альхіміків — про це присутні почули аж на зборах ОУЖ у Мюнхені. Здивовані слухачі почули там, що в Америці, мовляв, існує хронологічний поділ націоналістів на нових (мабуть з 1945 року!), ну, і на старих ще з року 1939. На запитання доповідачці, що дехто чув і про такі «сретичні» факти, що в США, крім ОЧСУ, існує також і ОДВУ, а у Канаді — добре зорганізоване і діяльне УНО, пані Ірина кокетливо примружила очі та соромливо прошепотіла: «Е... так, так... але ж це націоналісти з 1939 року...»

Ні, пані Ірино, НАЦІОНАЛІСТИ НЕ ЗМІНИЛИСЯ, ЗМІНИЛАСЯ ТІЛЬКИ ДЛЯ ДЕКОГО ПОЛІТИЧНА КОН'ЮНКТУРА!

...А ПАН СВИРИД ГАРЯЧУЄ

Соціалістична «Українська Громадська Пора» (ч. 16, Дітройт, США) подає листа п. С. Довгала, в якому читаємо: «...Українським соціалістам, мабуть, історія судила творити й очолювати верховні органи Української держави, бо так було в минулому і так воно є в теперішній дійсності. В рр. 1917—20 українські соціалісти творили Центральну Раду, в 1919 рз скликали Трудовий конгрес, а тепер створили Українську Національну Раду...»

І МИ орали, казала муха...

О. ЖДАНОВИЧ

Гра зі смертю

(Репортаж про ризик без політики).

1.

Було це влітку 1939 року. Над світом вже збиралася понуро-чорні жари війни, але липнєве небо над Волинню було радісно блакитним. Лани збіжжя вкривалися тією позолотою, що віщує багатство. Ми йшли в пахучій прохолоді лісу серед паху нагрітого повітря, запаху, що його, мені здається, має тільки воїнський ліс волинського Полісся. Ми саме оглянули в товаристві пані Лесі Підгірської та її доньки (обидві розстріляні німецьким окупантом), хатину в якій жила деякий час у Колодяжному Леся Українка. Проїшовши повз озеро, вкриті пенуфарми, над яким бігала колись Леся Українка підглядати мавок і водника, — ми поверталися на хутір Підгірських і говорили про силу, яка може міститися в жінці. При фізичній слабості, жінка може вмістити в собі таку силу духа, якої не здобуде ніколи людина фізично сильна.

Філософічний настій не покидає нас цілий день. Цьому сприяло і відповідне товариство, що з'їхалося сюди. Радієві комунікати перевели розмову на війну. Хтось говорив про красу небезпеки. А чи не найбільша небезпека існує на сучасній війні? Чи не найбільша краса гри з життям своїм і чужим на літаку, в повітрі, де стати на землю — часто дорівнює смерті?

З-за столу підвелася імпозантна постать Самійла Підгірського (розстріляний московським окупантом). Ця людина, мов вирублений з суцільної скелі монумент, втілення краси і потужності волинської землі, — завжди хвилювалася в дискусії.

Він почав доводити протилежне: сучасна війна збільшила небезпеку, але відібрала всю красу, яка полягає у грі м'язів, яка полягає у силі людини. Вагали, цивілізація своєю службою людині знищила саму людину і зробила з неї невольника власних винаходів. Про красу немає тепер і мови. Яка ж бо краса у сучасній війні? Яка краса в тому, що летун, ховаючись на висоту кількох тисяч метрів, ки-

дає бомби і вбиває противника, якого не бачить і який перед ним є безборонний, або артилерист, що з віддалі кілька десятків кілометрів обстрілює шанці? Де тут відвага та поезія краси? А воєн у тих шанців або й навіть звичайна цивільна людина? Чи ж можуть їм допомогти їхні відвага та сила від невідомості — куди саме впаде граната? Сліпі випадки, пасивність, масове вбивство гарматного м'яса — от чим є сьогодні війна. Воєн під обстрілом не має ніякого шансу оборонитися від артилериста, якого він навіть і не бачить. Чи не зубожіло людство від тих часів, коли дикун з ножем у зубах кидався на ворога й гарчав у бою, що в ньому, і він, і його противник обидва мали однакові шанси? Чи не було це більш лицарським? Чи не було тут більше гідності людини, яка ставала до ворога лицем і могла довести свою відвагу та волю до перемоги?!

2.

Ці думки воскресли у мене, коли на вулицях Парижу з'явилися плякати про виступ тореадорів з Конхіто Сінтрон на чолі. Жінка мішаного походження і перуанської національності — відомий тореадор? Це не спекуляція це на сенсаційності? Віддати за таке видовище сумнівної вартості 350 франків чи ні?

Емігрантові, що лише недавно поселився у Франції, не легко зважитися на видатки. Але арена з тореадорами — це все ж таки видовище, яким захоплюються мільйони людей, і мусить вже щось у тому бути. А до Еспанії чи навіть до Марселю поїхати — це ще більший видаток.

Цікавість перемогла, і от ми на гальорці Зимового вельдодому. Враження, очевидно, далеке від арени Мадриду чи Севільї. Замість південного сонця, холодний вечір, а сонце імітують рефлектори. Замість піску, арена вкрита туго вбитою чорною землею. Багатотисячна юрба, — не еспанська. Паризькі дами, між якими сьогодні й голівудська Ріта Гейворт, не

мають «мантіллас», і напевно жадне серце не тріпотіло хвилюванням за знайомим тореадором, бо ж головний тореадор — жінка.

Над глядачами віс скептицизмом, і бідний недавно переселений у Францію питає себе — чи не втратив він даремно своїх франків? Щоб потішити себе, пригадуємо все, що колись чули чи читали цікавого про бій биків. Та ще хоч би бики були еспанські! Сидячі в ізоляторі німецького кадету, ми обмінювалися з Мільоном М. «трипами» й, після вичерпання політичних інформацій, він писав про Еспанію й арену та тореадорів. Розповідав із захопленням про красу гри зі смертю в ім'я слави і усміху жінок. Таку гру могла створити тільки своєрідна психіка еспанців. До неї невідомо належить і бутафорія... Але спікер перериває думки.

3.

І тепер при стукоті моєї старенької машинки мене не покидає хвилювання, яке перемогло всі сумніви та скептицизм публіки, коли оркестра раптом заграла чудовий і трівожний, бадьорий і рівночасно зафарблений сумом марш тореадорів. Все замерло, коли в світло рефлекторів вийшли мальовничо в своїх барвних театральних строях 16 тореадорів з недбало перекинутими через плече плащами, а на чолі їх не виїхала, ні, бо витанцювала на чистокровному мустангу Конхіта Сінтрон. У ковбойському строї та еспанському капелюсі — сомбреро вона зрослася з конем, що танцювала під музику. Усміхнене хлоп'яче обличчя її та по-юнацькому збудована, але водночас жіноча постать — мали в собі щось магнетичне. Якусь силу, що відразу ж здобула публіку. Її постава на коні також відразу переконала, що це хоч і жінка, але тореадор, який виступає в бій. У бій для юрби, але в бій справжній, в якому смерть ходить по п'ятах.

Театральні поклони перед ложею перуанського посла, а коня відводять, а тореадори міняють парадні плащі на «робочі» та розбігаються за бар'єри. На арену вибігає бик. Це спеціальна еспанська раса, небувалі краси. Це не наші круторогі, що недбало жують свою жулку й пускають слину. Це плеканий бізон: великі роги, могутня шия, колосальні рамена, але майже кіньський зад, який дає йому

зворотність, що часто нагадує зворотність пса.

Граційним кроком виходять тореадори з червоними плащами, вони танцюють і зухвалими окликами дратують його і викидають кинути на них. Коли він кидається на плач, вони відскакують. Увесь сенс полягає в тому, щоб відскочити якнайменше, лише настільки, щоб бик не вдарив. Бо публіка засміє, засміє такого тореадора, який відскочить на крок від розлотованого бика. Це задалеко від небезпеки! Треба ходити самим краєм безодні смерті. Інакше це не гра і не арена. І тореадори це знають, і той з них кращий, хто більше ризикує.

Коли бик вже скаженіє від злості, оркестра починає грати грайливу пасодобле. І тут під найвеселішу мелодію і виходить тореадор Ель Віто. Як кожен з них, він стрункий і високий. Як кожен з них, усміхнений. І він їде граційним кроком, держучи в руках бандеріллєс. Ці бандеріллєс треба застромити бикові в карк коло лопаток. Але ніяк не вільно підійти до нього з боку, бо це занадто просто. А лише тоді, коли бик летить на нього по простій лінії, цілючи рогами в живіт! Відскакує тореадор швидко тоді, коли застромив бандеріллєс, тобто в останню частку секунди, коли його від рогів розлотованого бика відділяють лише кілька сантиметрів. Треба чути трівожний відхід публіки й бачити усмішку тореадора, коли хочеш зрозуміти суть цієї божевільної забави.

Бик кидається від злості й болю по арені, мов божевільний. Чи це жорстокість? Ані трохи. Бо тут гра — око за око. Шанси рівні. Або й зовсім нерівні! У тореадора в руках тільки бандеріллєс, він безборонний, а в бика у розпорядженні удар рогами, від якого чекає тореадор безсумнівної смерті. Чи це лицарська гра? Чи не удухотворення людини, що для показу своєї вишестості та відваги йде на таку нерівність?

Короткий звук фанфари, й посеред арени з'являється Конхіта. Вона поволі з червоною плахтою і шпатою в руці підходить і стає перед ложею посла, а він віддає свій капелюх: тореадор завжди залишає свій капелюх у руках своєї сеньорити, щоб вона зберегла пам'ятку про нього, як-

Позиції Українського Бюро в Лондоні

«Бюлетень» Українського Бюро в Лондоні ч. 2 подає таку характеристику позиції Українського Бюро: «... Для багатьох прихильників партійного блоку, що становив СУБ, та необізнаних з самим станом речей людей, Українське Бюро є лише осередком організаційно-оформлюючим т. зв. опозицію на загальному з'їзді СУБ-у або приватним витвором сот. Панчука. Такий погляд на речі є цілком хибним... Перш за все, Українське Бюро своєю метою ніколи не ставило бути конкурентом СУБ-обі, на якого неминуче чекала тяжка криза. Також і «просвітницький» характер діяльності... не міг стати за платформу діяльності і планів Бюро. Детально аналізуючи політичні потягнення нашої еміграції, що не один раз топилися і заломлювалися в бурхливі морі наших внутрішніх інтриг, поражень, анархістичних вибриків та відсутності найелементарніших виявів національного культу авторитету, Українське Бюро виразно стало на платформу підпорядкування і підтримки УНР-ади...»

Хочемо витворити з наших людей не нахил до безпідставної критикоманії, а нахил до плекання культу авторитету до своїх провідних політиків, державного центру, громадських діячів і організацій. Бо лише на цьому базується державницька мораль та етика в народі, що зуміли шляхом боротьби і праці здобути собі право на вільне і творче життя. Саме тому виразно декларуємо своє обличчя та у всій ширині виставляємо наші прагнення, до здійснення яких будемо прикладати найбільших зусиль.

Стоїмо і боремося за якісний зміст наших поступовань під кожним оглядом, що, природно, змушує кожного українця мати в собі мінімум почуття відповідальності... З цієї причини ми гуртуємо і боремося за якісний рівень і зріст своїх прихильників у їхньому наставленні до питань нашого державно-політичного чи громадського життя... Ці принципи стали основою, на якій УБ побудувало свою діяльність і яких буде завжди міцно триматися...

Ми йдемо шляхом щільного пізнання і знайомства з народом, на території якого перебуваємо, бо відвічна замкненість нас самих в собі буде нам лише на шкоду. Намагання творити українсько-англійські клуби є однією з ланок, передбачених на цьому шляху...

Однією з найважливіших проблем, яка вже довгий час стоїть перед нами у повну

височині є захист соціальних інтересів українського робітництва... Тому УБ і ставить своєю найближчою метою професійне згуртування українського робітництва, що мусить спричинитись до чинного покращання його становища в Англії...

Дехто захоче нам закинути, що подібне наставлення (тобто пристосування до оточення — Ред.) прискорить процес асиміляції. Це невірно... Найкращим прикладом пристосування є діяльність російської, польської та чеської еміграцій, в Англії, що, захопивши чільні місця в політичному та економічному житті, горою відстоюють свої імперіалістичні зазіхання, підтримують свою нову еміграцію та всіляко шкідять діяльності еміграцій повоєноволених народів... Виявляється, що їх пристосування зробило дуже корисний вклад у справу ширення і закорінення їх імперіалістичних політичних концепцій серед чільних англійських політичних кіл. Такі є головні тривістри наших завдань... Практична діловість, а не декларативна бутафорія — такий зміст і ціль нашого існування».

● При Українському Бюро зареєстровано представництво Т-ва Українських Політичних В'язнів, що вже розпочало свою діяльність в Англії.

УКРАЇНСЬКЕ БЮРО В ЛОНДОНІ ВІТАЄ СУН

Керівництву Союзу Українців у Німеччині.

Велимишановні Панове!

Управа Українського Бюро в Лондоні від імені своїх членів та прихильників вітає новостворену суспільно-громадську організацію в Німеччині та бажає Вам успіхів у праці та діяльності на користь нашого громадянства. Ознайомившись із зверненням Управи СУН до українського громадянства, бачимо ваше шире бажання всемірно служити його інтересам, а не бути партійною прибудівкою чи полентачем, яким виявило себе теперішнє ЦПУЕ.

Факт Вашого створення та спільність наших позицій ставлять перед нами потреби міцної співпраці, встановити яку з Вами маємо за честь Вам запропонувати. З українським привітом, голова Українського Бюро — сотн. Панчук Б., секретар — Вовк Ю.

Лондон, 23. 5. 1949.

що він загине. Глибокий поклін, і Конхита починає загостро викикувати до бика. Вона дратує його плахоту на шпиді. Це не плач. Плахота маленька і нею не можна відвести бика далі, як на відстан довжини руки. Але Конхиті і цього не робить. Вона бика дратує так, що він, мов пес, вигинається і беззастановно кидається на плахоту, яку вона тримає перед собою. Конхита відскакує в бік, але так, що вільною рукою увесь час торкає його хребет, а то й за ріг!

Присутні еспанці не витримують і кричать на все горло «¡Ay! ¡Ay! Конхита!». На її спокійному і напруженому обличчі з'являється відчайдушна усмішка, але вона продовжує грі і скажений бик в'ється докола неї в могутніх ударах, але робить враження безсилою цуцка. І це безперечно є основою цієї гри. Повна перемога! Почуття власної переваги над могутнім звірем. І після цього триумфу тороеро переходить до кульмінаційної точки гри й боротьби: тороеро дає останній бій. Махнувши плахотою, стає віч-на-віч проти бика, маючи шпиду в руках. Коли бик кидається на нього, він мусить вбити його ударом шпиди в карк. Це вже не гра з бандеріллям! Тут не можна відскочити! Треба стояти твердо, щоб запевнити собі силу удару. І тут вихід тільки один: або удар вдалий і він спинить бика й той, замерши на секунду, повалиться на землю, або шпид не влучить і тороеро опиниться на рогах, а потім під ногами звіря.

Поліційні правила не дозволяють у Парижі вбивати биків на арені, а тому Конхита, вибачаючись, застромлює лише ще одну бандеріллю рухом, яким звичайно вибивають бика шпидом. Але від цього емоція ніяк не зменшилася.

4.

Якесь божевілья огортає присутніх. Чи це жадова кров? Чи це жадова розгадка коштом чийогось життя? Ні одне, ні друге. Це — просто захоплення красою відваги та вирваності. Захоплення грою, в якій бачите силу людини, її мозку, її інтуїції, спритності, волі ока, гучності, що перемагає сліпу неодухотворену силу. Захоплення людьми, що для слави ризикують життям і перемагають. Тут у мініатюрі — середньовічні турніри, тут, коли хочете, та сама основа, на якій народжуються герої, революціонери: жадова перемоги духа над матерією!

І публіці дають емоції. Бики втомлюються, а люди ні. А тому, одного за одним випускають на арену аж шість биків, з яких кожен вое лютийший, все з більшим темпераментом. Бики наче б теж відчували, що вони артисти. Наче б відчували, що тут їх не чекає смерть, але вони можуть смертю воювати з противником. Єдина нагода — вбити тороеро безкарно! Один з них з люттю і грацією, не чекаючи на плахоту, кинувся на тореадора. Тореадор зустрів сміхом задоволення такого противника. В Еспанії осмислюють і по-вільних биків, а не лише повільних тореадорів.

Гра йде і приносить щораз цікавіші моменти. Ось Ель Віто скибав, і банде-

рілля впали на землю, а він сам, відкопавшись надто поспішно, зліз майже під роти бика. Товариші, як товариші бою, кинулися на допомогу з плащами. Ель Віто свого не подарує. За хвилину він так бездоганно застромлює бандерілля, що публіка заревіла, а Ріта Гайворт нагородила його таким компліментом, що в черговий ріг з шпидом і плахотою він й віддав свій капелюх. І під поглядом голіаудської зріки, він сам став зрікою смертельного балету.

Проте Конхита залишалася неперевершеною. Останній бик, останній бій. Конхита в ролі пікадора! На білому чистокровному арабі надзвичайної краси, з яким вона наче зрослася у своєму ясно-сірому ковбойському одязі, вона була виключно ефектною. Це треба підкреслити, бо щойно це дає цілковите уявлення про арену. Гарні звірі і гарні люди. Гарні жіночки, що дарують усмішки й любов найкращому тороеро — це власне замкнене коло, що висловлює поняття, яке містить у собі еспанський вислів «арена дел торос». Коли чогось бракує, тоді немає і свята, яким для падення народів є завжди бій биків.

Конхита, як пікадор була чи не найцікавіша. Вона тримає в руках списа, кінці якого з стріжками треба застромити в карк бика і відломити його так, щоб він там залишився. І знову ж це мусить бути зроблене за певним правилом. Не з будь-якої позиції і не коли будь. Вона дратує бика, щоб він з середини арени кинувся саме на її коня. Тоді вона відтисне його на окрай арени й поціл самим бар'єром тікає від нього, але і намагається триматися, якнайближче до небезпеки. Кінь окреслює величезний лук і увесь час роги бика біля самого черева коня. І власне тоді вона і застромлює йому вістря в карк. Трудність цього полягає в тому, що треба керувати водночас і конем, який чує небезпеку й тікає від неї та не дуже є ласий на олески. Кінь бо не хоче гратися зі смертю, а пікадор мусить до цього його змусити.

Ця подвійна перемога — і над конем, і над биком, якого називає дратує Конхита й водить по арені так, щоб була для неї якнайбільша небезпека, — має в собі стільки грації й сміливості, що лише тепер можна цілком зрозуміти чи не найкращу оперу «Кармен». Зрозуміти увесь вогонь любови та всю трагедію Дон Хозе та зухвалість самої Кармен і її покору перед тореадором.

І знову фанфари і знову Конхита з плащем і шпидом. Монтерьян у своїй надзвичайній повісті «Люди арени» пише про любов тореадора до бика. Чи це любов до своєї жертви? Чи жертва до кота? Ні одне, ні друге. Це — любов до доброго противника й до того, хто викликає з людини все її додатне. Нормально лише війна примушує людину виявити всі її сили. Але війна несе і руїну та смерть для інших, невинних. Тут же небезпека смерті також існує, але для тих лише, що самі її хочуть. Таку гру справді може плекати нарід в імперії якого колись сонце не заходило.

З НАШОГО ЖИТТЯ

КОМУНІКАТ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ У НІМЕЧЧИНІ

Орган бандерівців «Час» (ч. 21, 29. 5. 1949) вмістив «в'яснення» ЦПУЕ у справі СУН (Союзу Українців у Німеччині) та ряд редакційних інсинуацій і погроз на адресу СУН. Від окремих осіб цієї ж політичної групи деякі члени Централі СУН дістали листівки та устні шантажуючі перестороги.

Сверджуємо, що всі ці непередумані та безвідповідальні кроки мають на меті поглиблювати і без того тяжкий стан українських внутрішніх взаємовідносин та все більше утруднюють наші суб'єктивні спроби виконувати належну нам місію національної еміграції. У зв'язку з цим закликаємо всіх наших членів відноситися до подібних намагань хоч і з чуйністю, але зрівноважено і спокійно, а на випадок неминучої вже реакції — неодмінно додержуватися засад християнської та громадянської етики й моралі, бо до цього нас зобов'язує наш статут.

Ці високі засади і наш дороговказ — Українська Самостійна Соборна Держава — не дозволяють нам відповідати такою самою «відсічною», до якої нерозумно і не маючи на те прав закликає ЦПУЕ проти нашої організації.

СУН, як незалежна членська організація, має розв'язати цілу низку дуже важливих завдань по відношенню до своїх членів. Для одних організувати переселення, а для тих, що залишаються в Німеччині, сприяти в організації вартатів праці та всебічно захищати їхні права на життя, як окремої національної групи. От тому то СУН і не може прийняти виклик ЦПУЕ до внутрішньої боротьби! В питаннях — любов чи ненависть, лад чи хаос, єдність чи розбиття, щира духовна оборонність чи територіальний розбрат — СУН ТВЕРДО ВІДСТОЮЄ ПЕРШЕ! ЦИМ ВІН ЗОБОВ'ЯЗУЄ ВСІХ СВОІХ ЧЛЕНІВ ДО ВИЗНАННЯ ЦИХ ПЕРШИХ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАГНЕНЬ І ДО ЦЬОГО Ж ЗАКЛИКАЄ ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО.

З цим СУН і вступає в свою тяжку та відповідальну працю.

Голова Управи СУН.

ДО УКРАЇНСЬКОГО БЮРО В ЛОНДОНІ

З щирим і глибоким почуттям Управа Союзу Українців у Німеччині сприйняла Ваше братерське привітання нашої новоствореної організації, що висловлені Вами в листі з 23 травня 1949 року.

Тотожність і співзвучність Ваших і наших завдань, що в дійсності скеровані на користь нашого громадянства, міцно пов'язує наші організації і тому то з повним задоволенням ми й приймаємо Вашу шановну пропозицію у справі дальшої якнайтіснішої співпраці.

Управа СУН вірить, що серед нашої, розв'язаної по всій земній кулі, громадськості переможуть конструктивні чинники та громадський лад.

З українським привітом

Голова Управи СУН.

Мюнхен, 2 червня 1949 р.

СТВОРЮЮТЬСЯ ФІЛІ СУН

28 травня ц. р. в Автбурзі створилася філія Союзу Українців у Німеччині. На перших організаційних зборах головою філії СУН-Автбург обрано інж. І. Поповича, секретарем — М. Маркова.

Наприкінці травня заснувалася також філія СУН-у в Шляйсгайм-Фальдхюмлігу. Головою її є визначений громадянин, проф. М. Стратіанко.

Українці! Складайте добровільні данки на організаційний фонд своєї членської громадської організації — Союзу Українців у Німеччині. Гроші надсилайте на такево к-то: 473176 (Баварія) Форейтс-банк — Мюнхен).

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У АВСТРАЛІЇ

Українці в Австралії зосереджені переважно у великих містах, де є найбільше можливості для праці. Менша частина їх розкидана по широкіх просторах усього континенту.

Можливості розбудовувати організацію національно-культурну роботу є і серед усього напрямку не бракує. В Аделаїді, де перебуває вже до 300 чол. українців, життя налагоджується без серйозних і є всі дані для його дальшого успішного розвитку.

10. 4. відбулися перші сходження української колонії в Аделаїді, на Великдень відбулося спільне свячене, а потім розвагова частина. Окремий комітет підготував установчі збори українців і з 13. 5. ц. р. існує і діє Українська Громада в Південній Австралії (Аделаїда) — голова — мр. Дрелла Логан.

У Сідней справу утворення єдиної громадської організації натрапляє на експертовані з таборів ДП трудящі політичного та релігійного характеру, а тому мабуть і виникнуть окремі клуби — греко-католицький і православний.

Життя інших новоприбулих з Європи національних груп (бальтиці) організоване і вже видається їхня преса. Є надія, що скоро зможе побачити світ і український часопис (в Аделаїді чи Сідней).

ПО ТАБОРАХ НІМЕЧЧИНИ

Група Сприяння Українській Державності в Ерллангені запросила заступника голови УНРади, інж. О. Войдуніка відвідати табір та прочитати доповідь про УН-Раду. Ще перед тим, 7 травня доповідач заїхав до Райтерзаха та до Вайроту. В Райтерзахи «сурядові чинники» табору навіть не оголосили про його доповідь. Але вона все ж таки відбулася...

Після доповідей у всіх трьох таборах виникли дискусії. Висловлювалися і прихильники УНРади, і опозиції. Досить цікавою була поведінка представників опозиції (ОУНР і гетьманці) під час дискусій. Так, у Райтерзахи один з найчільніших представників опозиції висловив своє незадоволення тим, мовляв, доповідач прочитав реферат надто раптово, а тому громадяни й зустріли його «непідготованими»... Крім того він напочатку свого виступу досить жартівливо заявив, що пан прелегент є інженер, отже не політик, а він (най-но всі знають!) закінчив політичні студії і може показати відповідні папери у доказ цього...

У Вайроті керівники опозиції старано розподілили між собою запитання для доповідача, при чому не оминули і своїх менш підготованих однодумців. Усе було гаразд до тієї хвилини, доки доповідач відповідав на запитання. Але коли він, у свою чергу, поставив одному з «диспутантів» запитання, то цей останній розпочав безпорадно шукати очима свого партійного колегу, який втяг його до цієї прилюдної халепи.

У дискусіях досить часто згадувалася УГВР. Прихильники її ставили УГВР або поруч з УНРадою, або навіть ще вище. У цьому, власне, і полягав головний зміст доповідей та дискусій після них. Доповідач підкреслював, що ті, хто поруч державного центру ставлять УГВР, творять два державних центри... А там, де буде два центри, може створитися і три, і п'ять, а значить буде тільки криза.

Доповіді інж. О. Войдуніка в Ерллангені, Вайроті та Райтерзахи, безперечно, спричинили загальне піднесення політичного рівня таборового громадянства і зацікавлення й оптимізм по відношенню до національного проводу та своєї державної справи. Дуже добре було б, якби можливо частіше та ґрунтовніше провадилося інформувати мешканців українських таборів у Німеччині, бо воно збуджує політично-громадську думку українського громадянства, а до того ж цікаві та змістовні доповіді відштовхують наше громадянство від ворожих нашої загально-національній справі впливів, що їх всіляко намагаються запровадити до таборів деякі нечесні політики.

Б. Максименко.

З ХРОНІКИ НАШОГО ЖИТТЯ

● Цілий ряд наших визначних мистців з Німеччини переселилися вже до США. До Дітройту приїхала вже перша група бандуристів капелі Кнотастого. Від Нью-Йорку оселився визначний архітект і мистецтвознавець проф. В. Сісінський. Вихали до США артисти студії нашого театрального майстра Йосипа Пилика. До різних міст США переселилися також і ряд визначних журналістів. Українці в Америці і тамтешня українська преса щиро та дружньо привітали новоприбулих.

● У Нью-Йорку відновило свою діяльність засноване ще 20 років тому товариство «Соборна Україна», яке об'єднує, головним чином, наддніпрянську еміграцію. Новообраним головою т-ва є др. М. Вагринівський.

● Проф. Р. Смал-Стоцький у квітні ц. р. прочитав для американців у Чикаго цілий ряд доповідей про справжній зміст совєтської національної політики.

● У Буенос-Айресі 25 травня ц. р. відбувся з великим успіхом концерт української та аргентинської пісні хору «Відродження» (директор п. П. Окопний).

● Проф. Я. Рудницький, який вже кілька місяців перебуває в Канаді, з не меншими, ніж у Європі, енергією та завзяттям працює на новій землі. Він реалізує по всій Канаді і читає реферати. Виступи проф. Рудницького знайшли прихильну оцінку на сторінках англійських та французьких часописів Канади.

● У половині травня ц. р. відбувся в Лондоні з'їзд українських воїнів, які перебувають тепер на терені Великої Британії. На з'їзді створили Союз Українських Воїнів. Союз очолюватиме сотн. М. Опаренко. Делегація з'їзду склала вінок на могилу невідомого англійського воїна.

● 16 січня відбулося організаційне оформлення української громади у Сент-Дже (Чіле). Громада об'єднує 43 чол. українців і видає свій «Бюлетень». Головою громади є о. Паллюк, а секретарем п. Відва. 17 квітня відбулися широкі сходження громади, на цих зборах визначили річницю Шевченка та затвердили цілий ряд важливих ухвал, які визначатимуть надалі діяльність громади та її членів збори членів громади відбуватимуться щомісячно, члени громади провадитимуть інформаційну працю серед члнівців про українську національно-визвольну боротьбу, будуть налагоджені зв'язки з усіми українськими організаціями Південної та Північної Америки та створена випозичальня українських книжок та часописів).

ІВ. ДЯЧЕНКО

Бедлам*) советських вчених

(Закінчення. **)

Як оперовий співак не може жити без співів, так і вчений, якому так чи інакше пощастило влаштувати своє злиденне матеріальне життя, — не може добровільно не провадити науково-дослідної роботи. На те він і вчений!... На цьому і спекулюють большевики, а тому С. Вавілов впевнений, що і у злиднях науковець буде працювати, що, кінець-кінцем, і злидні не будуть перепорою для наукової роботи. І він зовсім не приховуючи свого цинізму, закінчує свій виступ: «Нарешті я мушу нагадати, що наука належить до видів культурної людської діяльності, особливо цікавих та привабливих, у яких продуктивна праця викликає велике задоволення ПЕРШ ЗА ВСЕ У ТОГО, ХТО САМЕ ПРАЦЮЄ. НАУКОВИМ РОБІТНИКОМ ЗАВЖДИ БУВ ВЛАСТИВИЙ ЕНТУЗІЯЗМ ТА ГОРИННЯ» (там же, підкреслення моє — І. Д.).

У цьому саме й полягає увесь трагізм та моральні тортури советського вченого. Оголошені большевиками тези про партійність і московський патріотизм советської науки особливо тяжко пригнічують вчених недержавних націй. Цим двома молами (т. зв. «советському патріотизмові» і партійності) приносяться в жертву честь вченого, його сумління, наукова правда і елементарно-людська гідність. Йому бо ясно зазначено: або робити і писати так, як цього вимагає ми («генеральна лінія партії»), або підеш туди, куди «Макар те-лять не ганяв»... «С. І. Вавілов мав цілковиту рацію, підкресливши в одному з своїх виступів партійність советської науки (підкреслення доповідача А. Данилова — І. Д.). Ідеї комуністичної партії, розроблені КОРИФЕЯМИ НАУКИ ЛЕНІНОМ І СТАЛІНОМ, Є ВІДПРАВНИМ ПОЧАТКОМ, ОСНОВОЮ ДЛЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОВЕТСЬКИХ ВЧЕНИХ»... (підкреслення моє — І. Д.). Отже, вчені в умовах підсоветського життя мають тільки три шляхи:

1) відійти зовсім від наукової діяльності, що і робить найортодоксальніша частина вчених, які мсвчати зовсім (гуманітарні науки), або переходять до промисловості, як висококваліфіковані фахівці;

2) на другий шлях стають ті, які прагнуть навіть в умовах підсоветського життя провадити наукову роботу над улюбленою темою. Для цього їм доводиться маскуватися, конспіруватися, ставати віртуозними хамелеонами. Це найчисленніша категорія тих вчених, у яких потяг до наукової роботи є непереможним. Вони майже завжди мають або дві різні теми (одну офіційну для «уряду й партії», а другу для себе), або одну тему, але з розгалуженням (малозначуща частина — для «партії та уряду» і головна для себе);

3) на третій шлях стає група, значно менш численна за другу. Це — науковці, для яких любов до «партії та уряду» і «відданість тов. Сталіну» стоять вище за власну честь та НАУКОВУ ПРАВДУ. До цієї ж категорії належить і такий елемент, який прийшов до висновку, що: «танцюй, враже, як пан каже», а тому й дбає лише про свій власний матеріальний добробут. Це — найменш кваліфікована категорія вчених, але найбільш вірна, віддана большевиським володарям, і, звичайно, найбільш московсько-патріотична і... галаслива.

Цілком зрозуміло, що найбільше і найтяжче кремлівська диктатура переслідує тих вчених, які стали на другий шлях. Московські володарі інтуїтивно відчувують нещирість і маскування цих вчених. Вони ставлять сотні перепон, пасток, щоб так чи інакше виявити дійсно ствоя іх; щоб так чи інакше примусити їх перейти на третій шлях наукової праці. І тому всі ці з'їзди, конференції, конгреси, пленуми, наукові комісії і т. д. призначені виключно на те, щоб, з одного боку, у виступах окремих науковців відчувати певні нотки та «ухили», і доповнити список «неблагонадійних», а також, з другого, — окреслити виразніше большевиське «прокрустове ліжко» науки нової «генеральної лінії партії». І їм кажуть цілком виразно, що, хоч як вони маскуватимуться, ухилившись, виявляти своє справжнє обличчя, оминаючи в своїх темах слізкий шлях «генеральної лінії партії» і сучасності більшовиського життя, — нічого, нічого їм не допоможе, бо: «Завданням вчених, озброєних марксистсько-ленінською теорією, показати величність Леніна і Сталіна у питаннях розвитку суспільства, невтомно працювати над проблемами суспільного розвитку...» і «Не відхід у глибні віків, не втеча від сучасності, а розробка теорії на підставі нової практики, на бойових і актуальних питаннях сучасності — таким є одне з завдань, які стоять перед советськими вченими»...

Здавалося б, що нечуваний терор «генеральної лінії партії» обмежиться лише ділянкою гуманітарних наук, що жертвами його впадуть науковці лише цих дисциплін, що науковці інших ділянок знання — природничих, точних дисциплін, таких далеких від будь-якої політики, будуть вільні від тиску партійної диктатури, її повсякчасної опіки. Здавалося, що хоч такі науки як, скажімо, небесна механіка, динамічна геологія або гінекологія та мікробіологія перебуватимуть поза підпорядкованістю тезам «генеральної лінії партії».

Але виявляється, що ні, бо «Питання ідеології поставлені тепер на перший план. Але це зовсім не значить, що природничо-математичні науки стоять осторонь від усієї ідеологічної боротьби»... «Для фізиків, які добре вивчили та легко орієнтуються в галузі суто фізичних ідей, є певна загроза (!!!) — І. Д.) втратити надійні позиції матеріалістичної діалектики».

Для людей, що не переживали советської дійсності, може здаватися анекдотом або вульгарним дотепом неприхована розпачливість звертання керівника кафедри гінекології до автора цих рядків: «Порадь мені, будь ласка, як до моєї наукової роботи «Жіночі хвороби» встановити Леніна-Сталіна, щоб це не виглядало зовсім абсурдним?!». А без них, ті ж знаєш, не надрукують моєї роботи!...

Щоб зрозуміти цього гінеколога, треба ще раз нагадати, що вчені, які працюють над «держбюджетовими» темами, ніякої вигоди за цю працю не одержують. Єдиною можливістю для них хоч трохи заробити є ті копійки, що їх вони одержують як гонорар за надруковані роботи. Але й тут: «Видавничу діяльність вищих шкіл та інститутів відбудовується надто повільно, друку наукових праць затримується на довгі місяці, а інколи й роки. Це, звичайно, знижує значення наслідків роботи» (там же, ст. 10).

Але є один, найстрашніший момент у роботі вчених, жертвою якого впади не сотні, а тисячі вчених, у тому числі й найвидатніших, — це зоологічний російський шовінізм у науці.

Цілком зрозуміло, що цими жертвами були, є і ще будуть майже виключно науковці недержавних націй: українці, білоруси, кавказці, татари, башкири і т. д. Але інколи й росіяни, які залишилися вірними науковій істині.

Цей молох не знає жадного жалю і елементарної справедливості до своїх жертв. Тут уже наукові істини і правда не можуть мати місця. Вчений мусить писати, пов'язуючи будь-яке відкриття або винахід з іменем москаля, або, коли б вже це було занадто абсурдним, то писати що, мовляв, цю ділянку науки розвинув москаль. Іншої поради і виходу немає. І якщо досконалості (і в той же час абсурду) досягають у цьому напрямі в науці СССР, можна бачити з того, що на 100 грамотних мешканців його у віці до 40 років, 95 дає такі відповіді на питання:

Хто і коли відкрив північний бігун?

«Пананін і Шмідт, заходами і надхненням тов. Сталіна»...

Хто і коли винайшов друк і почав друкувати книжки?

«Первопчатник Фьодоров, постамент якого красується і нині в Москві біля Любянської площі»...

Навіть президент Академії Наук СССР С. Вавілов у своїй доповіді не сміє згадувати ім'я Гутенберга, оминаючи його невимовним реченням: «Тільки від часу (коли? — І. Д.) винаходу (ким — І. Д.) і широкого розвитку друку книжок наука стає цілком помітним суспільно-економічним фактором»... (там же, ст. 1).

Не кажучи про пересічних грамотну людину в СССР, навіть советський інтелігент, на запитання: хто перший відкрив беззротовий телеграф? — з піною коло роту доводить: «Попов, а Марконі тут не причому!» Та ж навіть і спеціальні поштові марки були в СССР «Попов винахідник радіо!»

Досить цікавим і ще більш абсурдним є намагання хеміків-шовіністів пов'язати закони вічності матерії з іменем не Лявуаз'є, а Ломоносова.

До 1905 р. в усьому культурному світі, у тому числі й у кол. Росії, всі вважали, що закон вічності матерії належить Лявуаз'є, бо всі ознаки відкриття були збережені. Нікому й на думку не спадало заперечувати це. Але в 1905 р. проф. хемік Мен-тушкін, переглядаючи в Петербурзі архіви, натрапив на вираз Ломоносова, який стосувався закону вічності матерії, що скільки чогось в одному місці береться, то стільки в другому додається. І цього було досить, щоб розпочати галас, що, мовляв, цей закон відкрив Ломоносов. І цікаво, що коли в царській Росії лінощі побіжно і нерішуче згадували про Ломоносова і то після Лявуаз'є (бо «відкриття» це, більше 130 років пролежало нікому невідоме в Петербурзькому архіві!), то большевиські шовіністи-вчені говорять про закон Ломоносова, а про Лявуаз'є якщо й згадують, то лише побіжно.

Відомо також, який гомеричний сміх (поза «залізною заслоною») викликало намагання советських «вчених» відіхнути Колумба і приписати відкриття Америки якимсь нікому невідомим Севаст'янову, Фьодорову і Гвоздьову. Але вже зовсім комічним виглядає повідомлення газети «Правда» у передвоєнні роки про відкриття в СССР «обезболуючих рідів». У своєму запалі большевиські кореспонденти, пишучи, що тільки в СССР і могли зробити таке відкриття, тут же додавали, що спеціальну для цього апаратуру Советський Союз купуватиме за кордоном!...

Тисячі вчених за наукові істини накладали головами або їх гнали на Сибір у концентраційні табори. Можна лише додати, що, під страхом заслання, авторів цих рядків було заборонено (навіть на запитання студентів!) зазначати, що 3-й закон термодинаміки висунений був Нернстом. Або зазначати автора вченого-москаля, або зовсім не кажи.

«Наукова» брехня в СССР не тільки не забороняється, а навіть користується пошаною та рекламується. За вдалу наукову брехню можуть навіть призначити Сталінську премію... Тим то наукові конференції й існують у СССР, щоб викрикувати різні «шкідливості». Тим то тут і оголошують вироки смерті фізичної чи то моральної (в науці) людям, які порушили «генеральну лінію». І, звичайно, оголошений на з'їзді володарями будь-який «ухил» у науці — є смертельною загрозою для науковців цього «ухилу». Таким «ухилом», наприклад, заплямовує ректор Московського університету І. Галкін своїх професорів, які, через брак відповідних советських підручників, рекомендують студентам закордонні, нехай хоч і бездоганні, але ж не «атчествонні». Це є майже вже зрада советській науці, а тому з певним роздратованістю Галкін і наводить докази: «Одним із стверджень цього може бути те, що з основних хемічних курсів рекомендують переважно англійські та німецькі автори. Наприклад, катедра неорганічної хемії як посібники широко використовує підручники Г. Рельє, Т. Лаурі, Ф. Еффаїма; з якісної та кількісної аналізи основними підручниками рекомендуються «Основи якісної аналізи» В. Беттера, «Курс кількісної аналізи» Л. Кермана, «Кількісна аналіза» І. Кольтофа та Е. Сендела; з органічної хемії рекомендуються як допоміжні курси П. Карера, В. Шленка та Е. Бергмана та інші...» («Вестник Висшей Школи», ч. 2, 1947, ст. 20).

Для людини, яка не жила довгі роки в СССР, це «зауваження» ректора професорам-хемікам, може здаватися лише звичайним нагадуванням і докором, а для тих, хто жив у советських умовах, ця «батьківська порада» визнає, що для певних осіб прийшов кінець їхній науковій кар'єрі, що їх чекають переслідування, аж до втручання органів НКВД—МГБ, з усіма наслідками, що випливають з цього — засланням для науковця і голодом, злиднями для його родини.

Все це доводить до того, що деякі науковці, підкоряючись «генеральній лінії», ховають і зашифровують свої справжні наукові роботи.

Не треба думати, що коли у художньо-му творі письменник примушує свого героя — підсоветського вченого нищити своє власне відкриття, свою іноді, багаторічну наукову роботу, то це належить до буйної фантазії автора. Ні, це є фактом!... Навіть тут на еміграції є вчені, які довгими роками у СССР пилюно ховали свої винаходи і досягнення в наукових дослідках і кому тільки вдалося їх зберегти, привезли ці нереалізовані винаходи сюди на еміграцію...

Советський науці раз-у-раз доводиться «відкривати Америку», там де вона вже давно відкрита. От наприклад: «... У зв'яз з закляком гідно зустріти 30-у річницю Великої Жовтневої революції та відзначити її... колектив Ленінградського політехнічного інституту ім. Калініна узв'яз на себе такі зобов'язання: З науково-дослідних робіт виконати плян 1947 р., затверджений

3 листів до Редакції:

Англія, 24. 5. 1949.

ВШ. Пане Редакторе!

Прошу вмістити на сторінках Вашого цінного часопису мого листа. Я прочитав в «Час»-і за 24 квітня 49 р. (ц. 16/17) про наслідки «Великої політичної анкети», де тріономфально оголошується, що ніби то з Великобританії одержано багато виповнених анкетних листків. Хочу поінформувати, як саме відбулася процедура виповнення цих анкет тут на терені Великобританії. Подаю приклад лише з одного гостелю, де я мешкаю, але вважаю, що цей метод було застосовано скрізь, бо люди, які це все робили, безперечно користуються скрізь одним рецептом, який вони привезли як багаж з Рідних земель, де найбільше його застосовували у 1943—44 рр., а саме: шантаж та залякування.

В одному з гостелів Великобританії були виповнені всі рубрики анкети відповідним до їх бажань змістом, а кілька осіб носили ці «анкети» по бараках і примушували людей їх підписувати, навіть не дозволяючи прочитати текст відповідей. А тому часто той, хто підписував не знав, що і нащо він підписує. Покищо назви цього гостелю не подаю, бо вважаю за передчасне, але коли це буде потрібним, то і свідки, які стверджатимуть застосування цих ганебних методів. Всі ті, що відмовлялися підписати анкетні листки відчували на собі тепер помсту за це: перекладачі, які в більшості належать до С. Б., намагалися цих людей призначати на гірші роботи, переводити десь до іншої робітничої групи, не визнаючи за хворих під час справжнього захворювання. Бо то не є «свій хлоп»!

Про це все можна писати багато, але після фізичної праці у цих таборових умовах навіть і це є тяжким, та ще й скрізь переслідують, на кожному кроці: хто і що робить, з ким і про що говорять, куди і чого йде чи їде, та який часопис читає, а чому не «Час», бо, мовляв, «Українські Вісті», це большевиська газета, а «Промінь» — це німецька, словом крім «Час»-у, всі інші газети є чужо-національні. Гадаю, що ширше вже й не треба розмалювати, бо самі ці факти є досить яскраві.

Коли буде потрібним, то будуть подані всі назви та прізвища людей і переслідувачів і переслідуваних С. Б.

Д. Б.

на суму 8 млн. руб., до 7 листопада 1947 р. До цього терміну закінчити, зокрема, найактуальніші для промисловості праці: застосування газового вугілля Кузнецького басейну до виробу металургійного коксу, розробку...» і т. і. («Вестник Висшей Школи», 1947, ч. 4, ст. 51).

Ця робота була цілком закінчена ще в 1938 р. українським вченим і не тільки по Кузнецькому басейну, а ще і по трьох інших, до того ж не тільки щодо газового вугілля, а й інших його гатунків. Точно були зазначені шари, забої, шгрки; складені були схематичні плани розташування вугілля, здатного до коксування, але до того, вживаного, як енергетичне паливо; зроблена була таблиця з зазначенням точного теплового режиму для коксування. Ця робота була перевірена і на виробництві і... НЕ ПЕРЕДАНА СОВЕТСЬКИМ ЧИННИКАМ, ЛИШЕ ТОМУ, ЩОБ ПРОМИСЛОВО НЕ ПІДСИЛЮВАТИ ЧЕРВОНОЇ МОСКВИ, цієї жахливої гнобительки України. Автор цієї роботи, жадної копії за що довгочасно й неімовірно тяжку роботу НЕ ОДЕРЖАВ, а тому навіть і з морального боку він вважає свій вчинок за нормальний... Це його власна робота і йому одному вона належить...

Автор цих рядків з відповідальністю також стверджує, що винайдена другим українським вченим і привезена на еміграцію зовсім нова конструкція центрофуги, надзвичайно цінна своєю ефективністю і універсальністю застосування в промисловості, — також не була у свій час передана СССР з тих же міркувань. Не відана СССР також і нова конструкція електричного плуга...

Вивезені на еміграцію і не віддані СССР крім того схем нових конструкцій печі (для потреб сільського господарства), яка дає можливість застосувати покидьки палива (сміття органічного походження, соломі і т. д.).

Для нормально думуючої людини стає незрозумілим і абсурдним, що і в злиднях вчений, тяжко працюючи і не одержуючи жадної копійки, міг взагалі брати участь у науково-дослідній роботі.

Не можна сантиметрами вимірювати голос-сопрано, а психологію підсоветського вченого вимірювати психологією нормальної людини.

Немає ж ні однієї ділянки життя в СССР нормальної. І тому, як і кожна людина, яка мріє колись жити таки нормальним життям, так і вчений у СССР вважає, що він лише тимчасово перебуває в якійсь божевільні — Бедламі, а прийде час і всі повернуться до нормального життя. Лише ті, хто не знає іншого життя, крім советського, вважають, що нормальне життя є в Бедламі, а все інше поза ним — є ненормальне.

Так кожний з нормальних вчених протягом майже 30 років життя в СССР увесь час мріє про зміну життя, про повалення СССР і в цих мріях прагне переконати себе, що за свою тяжку працю він у нормальному житті дістане таки виноград, що праця його не буде марною.

27 квітня ц. р. в Америці в Гарфторді біля Нью-Йорку упокоївся

РОМАН ЗАЙЧКІВСЬКИЙ

народжений 16. 4. 1881 в Тисмениці, Станіславського повіту, визначний громадський, чільний член українських культурних товариств, кол. нотар та президент Нотаріальної палати у Львові.

Помінальну Службу Богу відправлено в Мюнхені в греко-католицькій церкві 6. 6. ц. р.

Т-во Укр. Працівників у Мюнхені.

ПОДЯКА

Висловлюємо щирю подяку управі і членам кооперативу «Самопоміч» у таборі Ляйпгайм за внесок 100 нім. марок до фонду побудови пам'ятника бл. п. генштабу генерал-хорунжого В. Петріва.

Комітет будови пам'ятника.

До фонду побудови пам'ятника бл. п. генштабу ген.-хорунжого В. ПЕТРИВА ми дістали пожертви від таких осіб: інж. СІМНІАНЦЕВА В. — 10 н. м., інж. РОМАНЧЕНКА М. — 10 н. м., поруч. ОЛЕКСІЄНКА П. — 10 н. м., сотника ЧЕРКАСЕВИЧА А. — 10 н. м., інж. АРТОШЕНКА Ю. — 5 н. м., проф. СЕНЬКА І. — 5 н. м.

Висловлюємо всім жертводавцям щирю подяку.

Комітет будови пам'ятника.

«Український Голос»

Редагує Колерія.

Гол. редактор Володимир Маруняк.

Редакція застерігає за собою право скорочування статей. Статті, підписані повним прізвищем автора, або ініціалами, не обов'язково висловлюють думку Редакції. Непідписані статті є працю редакційною. Передрук матеріалів у цілості можливий лише за попереднього дозволу Редакції. Цитування дозволяється з поданням джерела. У справі рукописів листування не провадимо. Оплачуємо лише замовлені статті. За оголошення Редакція не відповідає.

Адреса Редакції та Адміністрації —

„Ukrainische Stimme“, München 8,

A'ingerstraße 25/0.

Ukrainian Newspaper „Ukrainian Voice“. Authorized by CAD, EUCOM HQ. Authorization April 12, 1949. No UNDP 335. weekly, circulation 4000 copies, 12 pages. Publisher: Jurij Lycholot, Munich, Rosenheimerstr. 46a. Printer: „Südost-Kurier“, Bad Reichenhall.

*) Бедлам — відомий дім божевільних у Англії.

**) Див. «Український Голос», ч. 4.